

SLOVENSKI

vesnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XVI.

Celovec, petek, 30. junij 1961

Štev. 26 (998)

Blaznost oboroževanja

V enem samem dnevu požre svetovno oboroževanje 328 milijonov dolarjev, to je v enem letu okrog 120 milijard dolarjev ali približno 3.000.000.000.000 šilingov. S to vsoto, če računamo, da stane moderno stanovanje okoli 100.000 šilingov, bi lahko vsako leto zgraditi najmanj 30 milijonov lepo opremljenih stanovanj, kar pomeni, da bi že davnej lahko odpravili še vedno perečo stanovanjsko krizo, eno izmed najbolj občutljivih posledic zadnje vojne.

Kljub temu pa pogajanja o razorožitvi ne privedejo do nobenega pozitivnega zaključka, kljub temu se oboroževanje nadaljuje — na Zahodu in na Vzhodu, po vsem svetu in požira dan za dnem velikanske vsote. Današnje oboroževanje seveda ne gre toliko v širino. Proizvodnja orožja je razmeroma majhna, toda fantastično visoke so cene. Moderno letalo za prenos atomske bombe velja toliko zlata, kolikor je letalo težko: 10-tonsko letalo torej 10 ton (10.000 kg) zlata. Ena sama ameriška raketa tipa »Atlas« skupaj z napravami za njeno izstrelitev velja 36 milijonov dolarjev, to je okoli 900 milijonov šilingov. Amerikanci imajo v načrtu, ki je deloma že uresničen, 200 takih naprav z raketami. Cena: 7.200.000.000 dolarjev (180 milijard šilingov). O stroških, ki jih imajo z najmodernejšim orožjem Rusi, pa sploh ni podatkov, vendar ni dvoma, da so njihove rakete in atomske bombe prav tako drage in da ti izdatki pritiskajo k tlom gospodarski razvoj.

Na svetu je danes 20 milijonov ljudi v vojaški službi, 80 milijonov delavcev in strokovnjakov pa se ukvarja z izdelovanjem orožja. Nekateri zahodni krogi se zato sprašujejo, kje bi našli zaposlitev za te milijone ljudi, če bi prišlo do splošne in popolne razorožitve. Torej je tudi tukaj iskati vsaj delni vzrok, zakaj tako dosledno nasprotujejo sporazumu o razorožitvi, vendar so taki argumenti zelo slabi, kajti z velikanskimi sredstvi, ki gredo danes za oboroževanje, bi milijone ljudi lahko zaposlili za mnogo bolj koristne stvari, kot so priprave na novo vojno!

Višek nesmisla pa je v dejstvu, da se države oborožujejo, da se tekma nadaljuje, čeprav vsi od prvega do zadnjega priznavajo, kako se s takim orožjem, kot ga danes izdelujejo, sploh ni več mogoče vojskovati, kajti atomska vojna bi bila katastrofa za vse; za tiste, ki bi vojno izzvali, za tiste, ki bi bili žrtev napada, in za ves ostali svet.

In vendar, nevarnost vojne je tu in je vedno večja, ker bi lahko prišlo do spopada po nesreči. Precej je bilo že raket, ki so pri poskusih kratkoma »ušle«, to se pravi, da so odletele v drugačno smer, kot so jim jo določili. Nekateri so padle na neobljudene kraje, druge v morje, tretje so s posebnim elektronskim mehanizmom razstrelili v zraku, brž ko so opazili, da jih ne ubogajo. Toda kaj bi se zgodilo, če bi taka raketa padla na nasprotnikovo ozemlje ali celo na kakšno mesto? Ali ne bi morda še tisti hip izzvala odgovor? Ali pa vzemimo tiste rakete, ki čakajo na oporiščih in ki jih je mogoče sprožiti s pritiskom na gumb. Cloveku, ki jih nadzoruje, se lahko nekega dne omrači um in kdo ve, kakšne posledice bi to imelo? Isto bi lahko rekli o tisočih letal, ki dan in noč, oborožena z atomsko bombo, krožijo po nebu. Ali pa o najnovejših podmornicah z vodikovo bombo. Kdo more jamčiti, da se ne bo zgodila nesreča? Nihče!

Pri proizvodnji atomskega streliva nastajajo velikanske količine radioaktivnih, smrti nevarnih odpadkov, za katere učenjaki še danes ne vedo, kam bi jih spravili, da ne bi ogrozili ljudskega zdravja. Najprej so mislili, da bi jih potopili v največje morske globine, toda potem so ugotovili, da so tudi v teh globinah tokovi, ki bi radioaktivne delce odnesli drugam, zastrupili ribe in potem še ljudi. Francoske oblasti so hotele odvresti odpadke kar v Sredozemsko morje, morale pa so odnehati sprčo splošnega protesta prebivalstva. Sodi z odpadki bi namreč vzdržali v morju 50 let, radioaktivnost nekaterih odpadkov pa je nevarna še po 600 letih. Nekateri strokovnjaki predlagajo, da bi odpadke izstrelili na Mesec, kar pa je za danes še neuresničljivo.

Odpadki pa se ne prestano kopičiti. V Ameriki so že pred leti imeli »pokopališče« s 300.000 litri atomskega blata. En sam gram

Avstrijsko-italijanska pogajanja o Južni Tirolski:

V Zürichu so bile izčrpane možnosti neposrednega reševanja med obema prizadetima državama

Dejstvo, da se pri zadnjih avstrijsko-italijanskih pogajanjih o vprašanju Južne Tirolske v Zürichu predstavniki obeh držav niti glede skupnega poročila o neuspehu razgovorov niso mogli sporazumeti, je najbolj značilno za trenutno stanje tega problema. Delegaciji Avstrije in Italije na tem sestanku niti nista dovolj dosledno skušali približati stališča ene in druge države, marveč sta vztrajali vsaka pri svojem konceptu, čeprav je bila uvodoma z obeh strani poudarjena pripravljenost, da se bosta prizadevali doseči za obe strani sprejemljivo rešitev vprašanja. Tako je tudi razumljivo, da so že v drugi polovici enodnevnega sestanka govorili mnogo več o drugih oblikah reševanja kot pa o poskusih, da bi rešitev našli v medsebojnih pogajanjih, kakor je to priporočila Glavna skupščina Združenih narodov.

Na podlagi neuspešnega poteka pogajanj v Zürichu prevladuje mnenje, da sta Avstrija in Italija izčrpali možnosti za neposredno reševanje med obema prizadetima državama. Tako na eni kot na drugi strani se zdaj bavijo le še z vprašanjem, kakšna oblika in kakšen forum bi bila v bodoče sprejemljiva za nadaljnje obravnavanje tega problema. Vodja avstrijske delegacije, zunanji minister dr. Kreisky, je v Zürichu predlagal imenovanje mednarodne komisije, ki naj bi proučila položaj v bocenski pokrajini, do čim je italijanski zunanji minister Segni ponovil že znani italijanski predlog, po katerem naj bi zadevo predložili mednarodne-

mu sodišču v Haagu. Vendar tudi glede izbire nadaljnjih možnosti reševanja niso prišli do sporazuma in so se razgovori v Zürichu končali praktično brez vsakega uspeha.

V tisku obeh držav je v zadnjih dneh zaslediti temu primerno ostre kritike in zlasti avstrijski tisk poudarja, da je vsakršno nadaljevanje pogajanj z Italijo »izguba časa za Južno Tirolsko«. Pa tudi v zahodnonemškem in švicarskem tisku je govora o »nevarnosti zaostritve položaja« na Južnem Tirolskem, ker »južni Tirolci ne bodo mirno čakali«, kakor ugotavlja na primer »Frankfurter allgemeine Zeitung«. Sploh je opaziti v Zahodni Nemčiji vedno večje zanimanje za

vprašanje Južne Tirolske in niso redki glasovi, ki napovedujejo »vsestransko podporo« nemško govoreči manjšini v Italiji. Vendar se je treba vprašati, v koliko bi bila taka »podpora« res v korist južnim Tirolcem, kajti na italijanski strani že zdaj poudarjajo, da pri d'namitskih atentatih ne more biti nobenega dvoma, da gre pri tem za »disciplinirano in izkušeno organizacijo«, katere vodstvo se nahaja izven meja italijanske države, kakor je v Zürichu poudaril minister Segni.

Razgovori med Avstrijo in Italijo so se torej tudi na tretjem sestanku zaključili brez uspeha. Na italijanski strani očitajo zdaj Avstriji nepopustljivost, ker ni hotela razpravljati o konstruktivnih predlogih Italije, marveč je vztrajala pri svoji zahtevi po popolni avtonomiji za Južno Tirolsko ter se pri tem pustila vplivati od teroristov, tirolskih ekstremistov in zahodnonemških nacistov. V Avstriji pa pravijo, da se je z neuspehom neposrednih pogajanj med Italijo in Avstrijo zaključilo prvo razdobje priporočil resolucije OZN in da se je treba sedaj zateči k ostalim sredstvom za pravnomočno spora, to se pravi, da je vprašanje treba ponovno postaviti pred mednarodne forume.

In neposredno prizadeti — južni Tirolci? Ne eno ne drugo stališče jim trenutno ne more koristiti, kajti vsako zavlačevanje rešitve pomeni le vodo na ml'n tistih skrajnežev na obeh straneh, ki so s svojim ekstremizmom že doslej največ škodovali poskusom konstruktivnega reševanja tega problema.

Italijanski obisk v Jugoslaviji

Danes bo zaključil svoj uradni obisk v Jugoslaviji italijanski zunanji minister Segni, ki je v sredo prispel v Beograd in imel te dni razgovore z jugoslovanskim državnim sekretarjem za zunanje zadeve Popovičem.

Čeprav za te razgovore ni bil predviden poseben dnevni red, je bilo že od vsega začetka znano, da bosta predstavnika obeh držav v prvi vrsti razpravljala o problemih, ki se nanašajo na medsebojne odnose med Italijo in Jugoslavijo. Pri tem je bilo z obeh strani poudarjeno, da bo ob nadaljnjem boljšanju in utrjevanju medsebojnih odnosov mogoče rešiti tudi še preostale nerešene probleme.

Ker potek beograjskih razgovorov ob zaključku našega lista še ni znan — skupno poročilo bo objavljeno šele danes — tudi še ni mogoče povedati, ali so bili doseženi konkretni sporazumi, ali pa so razgovori bili le načelnega in splošnega značaja. Vsekakor pa so zanimiva stališča, ki so jih tisk pred obiskom Segnija v Beogradu objavil tako italijanski kakor tudi jugoslovanski vodilni listi. Tako eni kot drugi so poudarili, da bo obisk poglobil prijateljske in plodne odnose med obema državama. Omenjeno pa je bilo tudi vprašanje manjšin in je posebno važna ugotovitev znanega rimskega političnega te dnika »Il Punto«, ki je brez obotavljanja priznal, da Italija še ni »legalizirala« londonskega sporazuma iz leta 1954, s katerim so bile določene pravice slovenske in hrvaške manjšine v Italiji.

EFTA-ministri so zborovali

V Londonu je bilo pred dnevi zasedanje ministrskega sveta držav članic EFTA, kjer so zlasti govorili o možnostih za tesnejšo povezavo med obema gospodarskima skupnostima — EFTA in EWG. Na zasedanju so sklenili, da bodo o morebitnem pristopu posamezne članice EFTA z EWG razpravljali in odločali le skupno.

Letos po vsej Jugoslaviji:

Proslave 20-letnice revolucije

Letošnje leto poteka v Jugoslaviji v znamenju veličastnih proslav po vsej državi. Jugoslovanski narodi obhajajo 20-letnico vstaje in oborožene borbe proti tujim okupatorjem, hkrati pa tudi 20-letnico revolucije, v kateri se je rodila nova socialistična Jugoslavija.

V ta namen se že zdaj odvijajo po raznih krajih Jugoslavije večje in manjše krajevne prireditve in proslave. Prihodnji mesec pa bo praznovanje 20-letnice revolucije doseglo višek. Že 4. julija bo v Titovem Užicu osrednja jugoslovanska proslava, na kateri bo govoril tudi predsednik republike maršal Tito, kateremu so zadnjo soboto postavili na trgu Partizana spomenik, ki ga bodo svečano odkrili 3. julija.

Slovenski narod pa bo imel svojo osrednjo republiško proslavo 21. julija v Ljubljani, kjer pričakujejo, da se bo ob tej priložnosti zbralo okoli 250.000 ljudi. Za proslavo preurejajo znani park Tivoli, kjer bo na prireditvi sodelovalo okoli 2000 pevcev in 15 najboljših pihalnih godb iz vse Slovenije. Celotni slavnostni prostor bodo razsvetljevali žarometi, nameščeni na 60 m visokem stolpu. Začetek proslave bodo najavili s fanfarami ter veličastnim ognjemtom po vsej Ljubljani. Po prireditvi v Tivoliju pa bo po vsem praznično okrašenem mestu prosta zabava.

Širšega obsega bo tudi proslava naslednjega dne v Žužemberku, kjer bodo odkrili spomenik padlim borcem, poleg tega pa bodo okrajne in manjše prireditve še po raznih drugih krajih Slovenije.

De Gaulle še vedno grozi da bo prišlo do razdelitve Alžirije

Po obnovljenih stikih med francosko in alžirsko delegacijo v Evianu, ki jih je smatrali za pripravljalne razgovore, je soditi, da se bodo pogajanja, ki jih je prekinila Francija, v doglednem času spet nadalje-

te snovi pa bi lahko usmrtil več ljudi. Ena sama francoska atomska peč je zastrupila več sto kubičnih metrov vode, s katero ne vedo kaj storiti; za zdaj so spravili posode z vodo v neki park, ga obdali z bodočo žico in postavili tja tablo z napisom: »Smrtno nevarno!« Toda to ni rešitev.

Rešitev je edinole v prenehanju izdelovanja atomskega razstreliva. Za odpadke, ki nastajajo pri miroljubnem izkoriščanju atomske energije, pa naj vse države s skupnimi močmi najdejo ustrezna skladišča in zaščitijo človeštvo pred radioaktivnostjo. Take zahteve prihajajo dan za dnem, zlasti iz znanstvenih krogov, ki se ukvarjajo z atomskimi problemi.

Velikanska sredstva, ki jih požira oboroževanje, nevarnost, da bi »po nesreči« prišlo do atomske vojne, čeprav je nihče noče, zastrupljanje zemlje z radioaktivnimi odpadki — vse to kaže, kako nujno potrebno je doseči preobrat v mednarodnih odnosih, se sporazumeti o splošni in popolni razorožitvi in usmeriti napore človeštva k plemenitejšim ciljem!

vala. Vendar je že v naprej precej jasno, da tudi drugi del razgovorov ne bo privedel do zaželenih uspehov, kajti Francija odnosno njen predsednik De Gaulle očitno še ni opustil svojega načrta, ki stremi za razdelitvijo Alžirije. Ravno taki rešitvi pa se predstavniki začasne alžirske vlade najbolj odločno upirajo in vztrajajo pri stališču, da mora nova ureditev obsegati celotno alžirsko ozemlje vključno Sahare.

Iz najnovejših izjav De Gaulle pa izhaja, da mu niti ne gre le za Saharo, ki bi jo za vsako ceno hotel obdržati Franciji, marveč namerava Francija po De Gaullovi izjavi »zaradi položaja v Evropi« obdržati še druga področja, kjer ima svoja vojaška oporišča. Da tako naziranje ne bo ravno najboljša izhodišče za nova pogajanja med francoskimi in alžirskimi predstavniki, je precej gotovo. Kljub temu pa namerava De Gaulle doseči rešitev alžirskega vprašanja še do konca tega leta, ker je to od njega zahteval ameriški predsednik Kennedy, kateri pričakuje, da bo konec tega leta prišlo do nove krize glede nemškega vprašanja odnošno Berlina in bi bilo takrat potrebno, da Francija ne bi imela več vezanih rok v Alžiriji.

Slovinci v Italiji še niso enakopravni

Predstavniki manjšine so obiskali predsednika vlade Fanfanija

V Trstu je bilo predzadnje nedeljo pomembno zasedanje, ki se ga je udeležilo 100 slovenskih občinskih in pokrajinskih svetovalcev s Tržaškega ozemlja ter iz goriške in videmske pokrajine. Izčrpano so obravnavali položaj slovenske manjšine v Italiji in končno sprejeli besedilo spomenice, ki obravnava temeljne zahteve Slovencev v Italiji in ki jo je posebna delegacija slovenskih županov izročila predsedniku italijanske vlade Fanfaniju, ko je le-ta ob priložnosti otvoritve letošnjega tržaškega velesajma bival v Trstu.

Uvodoma je v spomenici ugotovljeno, da je poteklo 13 let od uveljavitve republiške ustave in sedem let, odkar je bila v Londonu podpisana spomenica o soglasju, kljub temu pa italijanska vlada vse do danes še ni zagotovila Slovincem pravic, predvidenih v ustavi in v londonskem sporazumu.

Posledica tega je — naglašča spomenica — da italijanski državljani slovenske narodnosti ne uživajo vseh pravic, ki jih jamči republiška ustava in mednarodni sporazumi. Ta neenakomerni položaj ovira gospodarski, socialni in kulturni razvoj Slovencev, onemogoča normalne odnose sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnih predelih, daje potuho ostankom fašizma in zavira razvoj odnosov med obema sosednjima državama.

Nadalje je v spomenici rečeno, da so predstavniki slovenske etnične skupine že večkrat opozorili vlado na to stanje in zahtevali, da se s primernimi zakoni uveljavijo ustavne pravice Slovencev. Ker pa so te zahteve ostale neizpolnjene, so jih predstavniki manjšine v glavnem ponovili tudi ob sprejemu pri predsedniku vlade, kjer je bilo poudarjeno:

● Slovenska etnična skupina v Italiji zahteva, da se izdajo zakoni za izvajanje določb, predvidenih v 3. in 6. členu republiške ustave, in da se uveljavi londonska spomenica o soglasju.

● Čimprejšnja ustanovitev samoupravne dežele Furlanije-Juljske krajine s posebnim statutom bi mnogo prispevala tudi k rešitvi narodnostnega vprašanja.

● Zajamči naj se uporaba slovenskega jezika v vseh javnih uradih na ozemlju, kjer bivajo Slovenci. Zato je nujno, da se predvsem ukinejo fašistični zakoni, ki prepovedujejo uporabo slovenščine ali kakor koli kratijo pravice Slovencev. Zajamči naj se sorazmerno zastopstvo Slovencev v javnih ustanovah in organih. Imenuje naj se v javnih uradih potrebno število funkcionarjev in uradnikov, ki popolnoma obvladajo slovenski jezik. Ravno tako je potrebno, da se uvedejo tudi slovenski napisi povsod, kjer bivajo Slovenci.

● Pospeši naj se uzakonitev slovenskih šol in zadevna zakonodaja naj se raztegne tudi na področje videmske pokrajine, naseljene s Slovenci. Prizna naj se veljavnost spričeval in diplom, doseženih v Jugoslaviji. Na tržaški univerzi naj se ustanovi stolica za slovenski jezik in slovstvo.

● Vlada in krajevni organi naj zagotove sorazmerno pomoč iz javnih sredstev slovenskim kulturnim, vzgojnim, socialnim in športnim organizacijam.

● Prepreči naj se raznarodovanje slovenskega življa, ki se izvaja z načrtnim razlaščenjem slovenske zemlje in umetnim naseljevanjem v slovenske predele.

● Z zakonom naj se kaznuje netenje narodnostne mrznje in tako učinkovito prispeva k mirnemu sožitju in sodelovanju obeh etničnih skupin na tem ozemlju.

Ob koncu je v spomenici slovenske manjšine rečeno, da sta obsežnost in narava

navedenih problemov taki, da jih ni mogoče izčrpati že na enem samem razgovoru. Zato so predstavniki slovenske manjšine zaprosili za nadaljnji sprejem pri predsedniku vlade ter poudarili, da bi neposredni stiki narodne manjšine z vlado olajšali rešitev odprtih vprašanj in prispevali k pomirjavi in medsebojnemu razumevanju med prebivalstvom obmejnih predelov.

V svojem odgovoru je predsednik vlade Fanfani skušal utemeljevati, da je treba manjšinsko vprašanje reševati z generalnim vladnim komisarjem in drugimi lokalnimi oblastmi, vendar pa je tudi povedal, da ta vprašanja rešujejo posamezna ministrstva in parlament v okviru svojih pristoj-

nosti. S tem pa ni zašel le v protislovje s svojim stališčem, da je treba problem reševati z lokalnimi činitelji, marveč je tudi priznal, da vprašanja slovenske manjšine v Italiji še nikakor niso rešena, kajti če bi bila rešena, jih ne bi bilo več treba reševati!

To poudarja v svojem uvodniku v „Primorskem dnevniku“ tudi predsednik osrednje organizacije Slovencev v Italiji dr. Jože Dekleva, ki zlasti pravi, da je reševanje manjšinskega vprašanja z lokalnimi činitelji težko sprejemljivo predvsem zato, ker podpira delitev slovenske narodne skupine na tri kategorije po pokrajinah, kar je že doslej imelo težke posledice za obstoj in napredek slovenske etnične skupine v Italiji. **Prav zaradi tega** — ugotavlja dr. Dekleva — **ponavljam nujnost neposrednih in stalnih stikov s centralnimi vladnimi organi in imam pri tem pred očmi stalne stike, ki jih imajo s posameznimi avstrijskimi ministri naši koroški rojaki.**

Življenjska doba človeka se daljša

Še pred sto leti je znašala človekova povprečna starostna doba 35 do 40 let. Danes je povprečna človekova življenjska doba že precej višja, posebno v gospodarsko bolj razviti deželah, kjer so dani vsi pogoji za boljšo prehrano in kjer je razmeroma dobro urejena tudi zdravstvena služba. Statistika je pokazala, da je najvišja povprečna življenjska doba v evropskih državah, v Združenih državah Amerike, v Kanadi, Avstraliji in v Novi Zelandiji. V teh državah je kar 15 do 18 odstotkov ljudi starejših od 65 let.

Zanimivo je, da je tudi v nekaterih nerazvitih deželah, posebno v Aziji, nekaj ljudi, ki so stari nad 100 let, nekaj pa je tudi takih, ki imajo 130 do 140 let. Vendar pa so to le posamezniki. V nerazvitih deželah, kot je znano, se prebivalstvo izredno hitro množi, toda ljudi, ki bi bili starejši od 65 let, je komaj 2 do 3 odstotke.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Proizvodnja nafte v Sovjetski zvezi

Lani so v Sovjetski zvezi načrpal 148 milijonov ton nafte, v letu 1965 pa bo proizvodnja nafte v tej državi znašala že 280 milijonov ton. Ker je cena sovjetske nafte znatno nižja od cen nafte na zahodnih in zlasti na ameriških tržiščih, izvažajo zdaj sovjetski tankerji nafto ne le v vrsto afriških, azijskih in evropskih dežel, marveč tudi v dežele Srednje Amerike.

Mednarodni sejem v Trstu

Predsednik italijanske vlade Fanfani je prejšnji teden otvoril letošnji 13. mednarodni sejem v Trstu, kjer je 45 odstotkov razstavljalcev iz tujine. Posebno bogati so paviljoni Avstrije, Jugoslavije, Češkoslovaške in Madžarske, s katerimi ima Trst tradicionalne gospodarske odnose. Prvič sodeluje letos na tržaškem velesajmu Romunija. Iz Afrike sodelujejo države Kamerun, Gabon in Madagaskar, z ameriške celine pa so se udeležile sejma Združene države Amerike in Brazilija.

V nekem poročilu Združenih narodov o demografskih problemih dežel z različno stopnjo ekonomskega razvoja je pisano, da bo po zaslugi medicine človek kmalu dosegel starost 110 let. Ko bo človek lahko dosegel to starost, bo 50 odstotkov vseh ljudi starih nad 60 let, 30 odstotkov pa nad 80 let. Znanstveniki so prišli do zaključka, da se bo povprečna življenjska doba ljudi že v prihodnjih desetih letih podaljšala za dvajset let.

Poseben problem pri starejših ljudeh je tako imenovana senilnost. Toda napačno je, če gledamo na senilnost kot na nekaj, čemur se ni mogoče izogniti in česar ni mogoče ozdraviti. Oslablost in izčrpanost cerebralnega organa (možgan) sta namreč v večini primerov le posledica fizičnih motenj, ki pa so relativno lahkega značaja. Te fizične motnje je mogoče z zdravljenjem več ali manj odstraniti in tako preprečiti, da bi cerebralni organ preveč oslabil. Starejši ljudje pa bi bili tudi duhovno tudi sposobnejši in aktivnejši, če bi zavrgli predsodek, češ da je povsem razumljivo, da je starejši človek bolan in betežen, ker je pač že star. Posledice tega predsodka, ki pa je med ljudmi še močno zakoreninjen, so precej negativne: starejše ljudi ne samo doma, ampak celo v bolnišnicah obravnavajo z manjšo pozornostjo kot mlade. Dogaja se celo, da zdravniki starejših ljudi ne zdravijo tako kot mlajše in da pri njih tudi često varčujejo z zdravili. Večkrat trpe starejši ljudje tudi duševno, muči jih misel, da so odveč, kar njihovo senilnost še stopnjuje.

Ker se življenjska doba ljudi stalno daljša, bo treba vsem tem problemom posvetiti pažnjo že zato, da bo med starimi ljudmi kar najmanj duhovno pasivnih. Na tem področju čaka znanstvenike še veliko dela.

V življenju starejših ljudi pa igra važno vlogo tudi prehrana. Znanstveniki so ugotovili na podlagi dolgoletnih poskusov, da starejšim ljudem najbolj škodujeta sladkor in škrob, ki ju ostareli organizem le težko absorbira. Med drugim pa so tudi poskusi z mišmi pokazali, da so miši, ki jim niso dajali sladkorja in škroba, živele za eno četrtino dalje kot tiste, ki so dobivale sladkor in škrob.

Da znaki starosti močno vplivajo na splošno razpoloženje človeka, je razvidno tudi iz številkih, ki govorijo o samomorih med starejšimi ljudmi. Statistika namreč navaja, da pride na 100.000 ljudi 10 samomorov, pri ljudeh, ki so stari nad 65 let, pa jih je štirikrat več. Starejši ljudje se odločijo za smrt iz različnih vzrokov, največkrat pa zaradi nepreskrbljenosti, zapuščenosti, občutka osamljenosti in odvečnosti. Vzroki so torej materialnega in duševnega značaja.

Odnos do starejših ljudi se bo moral nujno spremeniti. Ze iz moralnih in psihičnih vzrokov bodo morali starejše ljudi obravnavati drugače kot doslej, in to tako družina kot tudi družba. To bo potrebno tembolj, ker bo kmalu prišel čas, ko bo polovica človeštva stara nad 60 let, skoraj tretjina pa celo nad 80 let. Vsem tem ljudem, posebno tistim nad 60 let, bo treba ustvariti gospodarske in zdravstvene pogoje, da bodo ne samo dalje živeli, ampak tudi čim dalje in koristno sodelovali v družbenem življenju.

PO ŠIRNEM SVETU

LINZ. — Visoka šola za socialne vede v Linzu bo ena prvih te vrste v Avstriji. Slušatelj bo sprejela največ 600. Potrebne pogoje za začetek učnega obrata, ki se bo začel leta 1963, hoče kuratorij uresničiti še letos. K temu spada tudi novelizacija visokošolske organizacijskega zakona in postavitve učnega načrta. Študij bo obsegal osem semestrov ter se bo končal z akademsko diplomom, kjer bo z disertacijo povezan naslov »doktor socialnih znanosti«. Šola bo na prejšnjem sedežu Starhembergov z arealom v obsegu 125.000 kvadratnih metrov, kjer bodo tudi stanovanja za študente in profesorje ter športni prostori.

LONDON. — Zunanji minister Kreisky je v ponedeljek prispel na tridnevni obisk v London. V britanskem glavnem mestu je v torek in sredo prisostvoval konferenci dežel EFTA, kjer so razpravljali tudi o priključitvi EFTA k evropski gospodarski skupnosti EWG.

ZENEVA. — Ministerialni svetnik dr. Brauner od socialnega ministrstva je bil na zasedanju stanovanjskega komiteja pri ECE (Evropska gospodarska komisija) soglasno izvoljen za podpredsednika tega komiteja. Izvolitev avstrijskega zastopnika v to ustanovo je pomembna zaradi tega, ker stanovanjski komitej ECE odloča o tehniških in finančnih vprašanjih stanovanjske gradnje v Evropi ter je izvolitev tudi priznanje dosedanemu avstrijskemu sodelovanju na tem sektorju.

NEW DELHI. — Nehru je izjavil, da se Kennedy in on zelo želita sestati, toda ni mogel povedati, kdaj bo prišlo do tega sastanka. Nekateri menijo, da se bosta sestala septembra v Washingtonu. V poučenih krogih izjavljajo, da je Kennedy poslal Nehruju uradno vabilo, naj obišče ZDA, vendar pa ni bil še določen datum obiska.

ATENE. — Grški parlament je izglasoval nov volilni zakon za prihodnje volitve. Opozicija se je glasovanja vzdrla ali pa se je izrekla proti vladnemu načrtu. Sprejeli so takoimenovani »okrepljeni proporcionalni sistem«, ki dovoljuje premijo strankam, ki bodo dobile več kot 15 odstotkov glasov in koalicijam, ki bodo dobile več kot 25 odstotkov glasov, če so sestavljene iz dveh strank, 30 odstotkov glasov, če združujejo tri ali več strank. Zakon določa, da bodo volitve, ki bodo sledile sedanjim, potekale na podlagi večinskega sistema.

LJUBLJANA. — Namesto Marjana Jenka, ki odhaja na novo službeno mesto, je bil za novega predsednika mestnega ljudskega odbora Ljubljane izvoljen inž. Marjan Tepina.

WASHINGTON. — V veljavo je stopila pogodba o Antarktiki, ki določa, da mora ta kontinent biti razorožen in da mora služiti mirnim znanstvenim raziskavanjem. Pogodbo so podpisali decembra 1959 v Washingtonu. Med podpisniki so štiri velesile. Pogodba prepoveduje jedrske poskuse na tem področju in države podpisnice so se obvezale, da ne bodo postavljale do tega ozemlja novih zahtev. Zadnje države, ki so položile ratifikacijsko listino, so Argentina, Čile in Avstralija.

BERLIN. — Listi poročajo, da so predstavniki vrhovnega tožilstva v Vzhodni Nemčiji izročili generalnemu tožilstvu Zahodne Nemčije v Karlsruhe dokumente o vojnih zločinih mnogih sodnikov in javnih tožilcev, ki so sedaj na položajih v zahodnonemškem sodstvu. Po podatkih je v Zvezni republiki Nemčiji zaposlenih nad 1000 bivših nacističnih sodnikov in javnih tožilcev, ki so zakrivali med vojno v okupiranih področjih Evrope in v sami Nemčiji mnogo zločinov, ko so obsodili na tisoče nedolžnih ljudi na smrt in na dosmrtno težko ječo.

WASHINGTON. — Ameriško-sovjetski razgovori o razorožitvi so se nadaljevali v zunanjem ministrstvu v Washingtonu, vendar niso želi uspehov. Valerijan Zorin in John McCloy, šefa delegacij Sovjetske zveze in ZDA, sta na petem sestanku govorila o sestavi mednarodne konference, ki naj bi se začela 31. julija. Konferenca bo v Zenevi. Na njej naj bi razpravljali o osnovnih problemih razorožitve.

NEW YORK. — Po anketi, ki jo je objavil ameriški inštitut za raziskavanje javnega mnenja Gallup, je priljubljenost predsednika Kennedyja od aprila do junija upadla. Devet odstotkov anketirancev je spremenilo svojo ugodno oceno o predsedniku. Od 100 anketirancev je 74 odstotkov podprlo Kennedyjevo reševanje mednarodnih vprašanj, mesec dni poprej pa 83 odstotkov.

Originalni načrti taborišča smrti

Ob urejanju hiše v Oswiecimu je neki poljski uslužbenec našel originalne načrte za izgradnjo bivšega nacističnega taborišča Oswiecim-Brezinka iz leta 1942. Ta dokument, za katerega doslej niso vedeli, obsega 38 strani ter vsebuje podrobne predračune stroškov za gradnjo, tehnične načrte in strokovna pojasnila za gradnjo plinskih celic, krematorija, 8 blokov za kaznjence ter vrste drugih taboriščnih objektov. Elaborat je izdelan tako precizno, da omogoča popoln pregled nad „tehniko“ ubijanja s plinom in nad sežiganjem milijonov ljudi v tem taborišču.

Tako je na primer narisana na enem izmed kartonov načrt, ki se tlece gradnje plinskih celic. Le-ta ima priloženo „tehnoško“ legendo, ki vsebuje podrobnosti o učinkovitem likvidiranju kaznjencev. Centralna uprava za gradnjo taborišča je pozvala julija 1942 dve tvrdki, naj vložita prošnjo za gradnjo krematorija. Gradnjo so poverili tvrdki „Hoch- und Tiefbau“, katera je hkrati začela graditi krematorije tudi v drugih taboriščih na Poljskem, ki so začela „obratovati“ od 22. marca do 25. junija 1943.

Poletne igre v Brežah v 12. letu:

Sam Shakespeare bi bil navdušen

če bi lahko gledal svojega „Kralja Leara“ na Petrovi gori

Od igralskega ansambla v Brežah smo po dosedanjih izkušnjah tekom enajstih let tudi tokrat pričakovali veliko, toda premiera Shakespearovega »Kralja Leara« zadnjo soboto je presešla vsa pričakovanja. Lahko rečemo, da so breški igralci dosegli nov višek in ne bo pretirano, če ugotovimo, da je »duša« skupine — arhitekt Sandler v zahtevni vlogi kralja Leara prekosil samega sebe. Taka raven je mogoča res le pri ansamblu, katerega člani se iz leta v leto naprej izoblikujejo in jim je igranje — poleg vsakodnevnega dela — postalo srčna zadeva: le tako lahko živijo s svojo nalogo, le tako jo lahko izpolnijo v zadovoljstvo še tako zahtevne publike.

„Kralj Lear“ spada med najbolj človečanska in zato tudi — do igralcev — najbolj zahtevna dela velikega angleškega klasika Shakespeara. Ravno zaradi tega ga je na manjših odrih tudi le zelo redko srečati in zasluži skupina v Brežah toliko večje priznanje, ker je v svoj letošnji spored vključila ravno to tragedijo o kralju-očetu, kateri v svojem zaupanju v dobre lastnosti človeškega značaja ne zgubi le države in oblasti, marveč mora po svojih lastnih otrocih spoznati in okusiti višek nevhvaležnosti in razočaranja ter prehoditi vso dolgo pot do bednega konca v blaznosti.

Če govorimo o posameznih vlogah, potem je vsekakor treba zapisati, da se je Hannes Sandler kot nosilec glavne vloge naravnost povzpela na „kraljevsko“ višino; v vseh komadih, doslej uprizorjenih v Brežah, je nastopal v glavnih vlogah, toda tokrat je prekosil samega sebe in kralja Leara „živel“ (ne igral) tako dovršeno, da bi mu to lahko zavidal marsikateri slavni poklicni igralec. Sploh velja ugotovitev, da je večina breških igralcev že presešla mejo amaterizma, katerega značilne okornosti je opazili le še pri posameznih statistih, dočim bi se nosilci vseh večjih vlog lahko brez težave uveljavili v vsaki poklicni igralski skupini. V razliko od prejšnjih uprizoritev je tokrat zlasti presenetil napredek, ki je bil dosežen pri ženskih vlogah. H. Aicher (Cordelia), B. Klaura (Goneril) in H. Pagitz (Regan) so zelo uspešno prikazale značajno tako različne kraljeve hčere in si je Cordelia od vsega začetka osvojila simpatije gledalcev, čeprav sta jo igralsko tu in tam za malenkost prekosili njeni „starejši sestri“. Med moškimi vlogami je tudi tokrat poleg Sandlerja blestela trojica H. Neunteufel (dvorni norec), K. Benesch

(Gloster) in R. Mösslacher (Edmund), vsi trije igralci presenetljivo visoke kvalitete, ki jih poznamo že iz raznih drugih komadov. Pa tudi J. Schuhmeyer (Edgar), H. Köppl (Kent), A. Putz (Cornwall), R. Herrstein (Oswald) in V. Pagitz (albanski vojvoda) niso dosti zaostajali, vendar vsaj nekateri še niso dosegli popolnega ujemanja med dialogi in kretnjami, kar pa je opazil le zelo kritičen gledalec. Končno pa je tudi med nosilci ostalih manjših vlog opaziti dobre talente, ki bodo ob nadaljnjem razvoju dali dobre sile ansamblu v Brežah.

Skratka: začetek letošnje igralske sezone v Brežah je vsa še tako velika pričakovanja

Umrla je Elza Karlovčeva

članica ljubljanske Opere

Po krajšem zdravljenju v bolnišnici je podlegla zavrtni bolezni Elza Karlovčeva, dolgoletna članica ljubljanske Opere, ki je v 21-letnem delovanju na tem odru oblikovala vrsto odličnih vlog, v katerih se s svojim močnim altom ni samo uveljavila kot eden glasovnih stebrov ljubljanske Opere, ampak tudi kot igralka karakternega formata. Posebne uspehe je zabeležila z Jenufo, s Carmen, kot Marja v »Hovaniščini«, kot Marina »Borisu Godunovu«, kot Ježibaba v »Rusalki«, kot stara ciganka v »Trubadurju« in za zaključek še kot mater Jerla v »Ekinokciju«.

Elza Karlovčeva smo spoznali in vzljubili tudi koroški Slovenci, ko je z ansamblom ljubljanske Opere gostovala v celovškem Mestnem gledališču.

Čeprav po rodu Dalmatinka iz Splita, se je Elza Karlovčeva popolnoma udomačila v slovenskem svetu in postala tako rekoč del Ljubljane.

Jutri se začne:

IX. Ljubljanski festival

Revija jugoslovanske opere

V okviru letošnjega ljubljanskega festivala bodo operni ansambli iz vseh jugoslovanskih republik uprizorili naslednja operna dela:

- N. Hercigonja: **GORSKI VIJENAC** (Opera Beograd)
- M. Kozina: **EKVINOKCIJ** (Opera Ljubljana)
- M. Polič: **DESETI BRAT** (Opera Maribor)
- I. Bajič: **KNEZ IVO OD SEMBERIJE** (Opera Novi Sad)
- D. Švara: **VERONIKA DESENIŠKA** (Opera Osijek)
- J. Gotovac: **ERO** (Opera Rijeka)
- M. Logar: **ENAINŠTIRIDESETO** (Opera Sarajevo)

Predstave so vsak dan — razen ob nedeljah — v ljubljanskih Križankah.

Številke o prevodih

Organizacija za prosveto, znanost in kulturo pri Združenih narodih — UNESCO — je pred nedavnim objavila pregled prevodov za leto 1959. V tem pregledu je zajetih 67 držav širom sveta, v katerih so leta 1959 prevedli skupno 29.661 različnih del raznih avtorjev. Največ prevodov je bilo zabeleženih v Sovjetski zvezi, ki je bila na prvem mestu s 5254 prevodi pred Zahodno Nemčijo (2068 prevodov) in Francijo (1460 prevodov).

Zanimivo je, da je med avtorji, katerih dela so bila prevedena, v letu 1959 zavrzel prvo mesto predsednik sovjetske vlade Nikita Hruščev. Sledili so mu Lenin, Lev Tolstoj, Jules Verne, Fjodor Dostojevski in Agatha Christie, vsi z več kot sto prevodi. Manj kot sto prevodov so dosegli Shakespeare, Simonon, Anderson, Marx, Čehov, Balzac, Buck, Cronin, Pasternak, Turgenjev, London, Dickens in Puškin, manj kot 50 prevodov pa Engels, Gorki, Hemingway, Maupassant, Steinbeck, Hugo in Twain.

vanja v polni meri izpolnil in jih celo prekosil. Sam Shakespeare bi bil navdušen, če bi lahko gledal svojega „Kralja Leara“ na Petrovi gori, kajti videli smo uprizoritev, pri kateri so kljub strogo kritični presoji močno prevladovali pozitivni momenti in je gledalec prav rad spregledal morebitne malenkostne pogrške.

Če gre glavna zasluga za ta uspeh nosilcu glavne vloge Sandlerju, potem moramo še dodati, da je Sandler uspešno izpolnil svojo nalogo tudi kot režiser in zlasti kot zasnovatelj izredno posrečene scenerije, ki se harmonično vključuje v razvaline na Petrovi gori. Pohvaliti je treba tudi strokovnjake, ki so dali prireditvi zunanje obeležje: maske (Sternitzky), razsvetljavo (M. Träger), kostume (S. Seiser, L. Hofer in celovško Mestno gledališče), glasbene vložke (N. Artner) itd. In ne nazadnje je k uspehu prispevalo še krasno vreme, kakršnega želimo skupini v Brežah tudi za prihodnje prireditve.

Kdor je videl uprizoritev Shakespearovega „Kralja Leara“, tisti gotovo že težko pričakuje jutrišnjo premiero Kleistovega „Zlomljenega vrča“. Kdor ga pa še ni videl, tistemu samo svetujemo, da si ga ogleda...

V Celovcu: Dve novi razstavi

V „Galeriji 61“, Bahnhofstrasse 24, je bila pred dnevi zaradi velikega uspeha za teden podaljšana razstava znanega slovenskega umetnika Rika Debenjaka zaključena, sledila pa ji je razstava slovenskega umetnika iz Trsta Lojzeta Spacala. Otvoritve razstave se je poleg drugih gostov udeležil tudi umetnik sam, o njem ter njegovem delu pa je govoril ravnatelj Moderne galerije v Ljubljani prof. Kržišnik.

Lojze Spacal je tudi za Celovec znana osebnost, saj je svoječasno razstavljal v okviru razstave slovenskih tržaških umetnikov, ki jo je v Domu umetnosti organizirala Slovenska prosvetna zveza. Medtem se je povzpela med najboljše italijanske umetnike, deležen je bil številnih mednarodnih priznanj in nagrad ter uživa v kulturnem svetu velik ugled.

Prav tako je bila odprta nova razstava tudi v „Galeriji Wulfengasse“, kjer so pre-

Objava slovenske gimnazije

Sprejemni izpiti za prvi razred in tudi za višje razrede na Državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence so v soboto, dne 8. julija 1961, to je prvi dan velikih počitnic.

Izpit za prvi razred obsega slovensščino, nemščino in računstvo v obsegu četrte šolske stopnje ljudske šole.

Prijave za sprejemni izpit so lahko ustne v pisarni šole, Lerchenfeldgasse 22, II. nadstropje, vsak dan od 14. do 18. ure ali pa pismene do 1. julija 1961. Pismene prijave je treba kolkovati s 6 šil. Prijavi pa je treba priložiti rojstni list in dokument avstrijskega državljanstva. Šola, katero učenec ali učenka sedaj obiskuje, naj pošlje opis učenca (Schülerbeschreibung) neposredno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence, Celovec — Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22.

Na dan izpita mora učenec predložiti zadnje spričevalo, katero bo dobil 7. julija 1961. (S seboj naj prinese tudi copate.)

Glede izpitov za višje razrede pa dobite podrobna pojasnila v šolski pisarni vsak dan popoldne.

Ravnateljstvo

cej nenavadnim grafikam iz Pariza sledila dela umetnikov iz nemškega mesta Bochum. Med razstavljenimi slikami in grafikami vzbujajo posebno pozornost dela mladega Mariborčana Vombeka, ki živi zdaj v Nemčiji.

KULTURNE DROBTINE

• Pred nedavnim je doživel premiero najnovejši slovenski umetniški film „Ples v dežju“, ki ga je za Triglav-film izdelal mladi slovenski režiser Božjan Hladnik po motivih romana Dominika Smoleta „Črni dnevi in beli dan“. V glavnih vlogah nastopajo Dula Počkajeva, Miha Baloh (njega smo spoznali tudi na Koroškem ob gostovanju Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta — op. ured.), Alt Raner, Rado Nakrst in drugi.

• Te dni je odpotoval na 45-dnevno turnejo po Sovjetski zvezi Zabavni orkester radia Beograd. Med turnejo bodo Beograščani nastopili v Moskvi, Leningradu, Kijevu in nekaterih drugih mestih. Z orkestrom je odpotovalo tudi več znanih pevcev in pevk zabavne glasbe.

• Berlinski filharmoniki bodo letos jeseni gostovali v Združenih državah Amerike in v Kanadi. Gostovanje je predvideno za čas od 27. oktobra do 22. novembra z obiskom 23 mest. V prvem delu gostovanja bo Berlinčane dirigiral Herbert von Karajan, za drugi del pa bo prevzel vodstvo Karl Böhm.

• Jutri se v Bad Hersfeld začnejo XI. slavnostne igre, ki jih bodo otvorili s Hofmannsthalovim komadom „Veliko svetovno gledališče“, zaključili pa 30. julija s Shakespearovim delom „Sen kresne noči“. Poleg tega so na sporedu še dela raznih drugih avtorjev, v okviru posebne predstave pa bo Dölljski institut univerze v Mainz 10. julija uprizoril Byronovo igro „Kajin“.

• V Sidneyju gradijo novo gledališče, ki bo obsegalo več dvoran. V operni dvorani bo prostora za 1800 gledalcev, v dvorani za drame bo 1200 sedežev, v gledališkem studiu bo prostora za 400 oseb, poleg tega pa bo v zgradbi še posebna dvorana za komorno glasbo. Z združitvijo teh dvoran pa bodo lahko dosegli koncertno dvorano za 2800 oseb.

Zbor Glasbene matice je slavil 70-letnico svojega obstoja

S posebnim koncertom v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani je zbor Glasbene matice pred nedavnim slavil pomemben jubilej — 70-letnico svojega obstoja. Za to priložnost je zbor skupno s simfoničnim orkestrom Slovenske filharmonije in vokalnimi solisti izvajal dramatično legendo »Faustovo pogubljenje« skladatelja Hektorja Berlioz.

Zbor Glasbene matice, ki je gostoval tudi že pri nas na Koroškem, je imel svoj prvi koncert spomladi leta 1891. Kmalu po ustanovitvi so se začela tudi gostovanja v tujini, tako je leta 1928 dosegel lepe uspehe na turneji po Češki in Poljski, sledila so gostovanja v Švici, Franciji, Bolgariji in seveda tudi po raznih krajih Jugoslavije. Po osvoboditvi je imel zbor poleg koncertov v Ljubljani še gostovanja v Zagrebu, na Reki, v Trstu, Gorici in — kakor smo že povedali — na Koroškem.

Letošnje poletne igre v Dubrovniku ...

Letos bodo v Dubrovniku — od 10. julija do 24. avgusta — že dvanaajstič priredili poletne igre, ki so si tekom let pridobile sloves ne le v domovini, marveč tudi med mnogimi tujci, ki pridejo v Jugoslavijo. Na kakih petnajstih prizoriščih se bo letos zvrstilo 30 dramskih, 7 opernih in 13 folklornih predstav ter 19 solističnih, simfoničnih in vokalnih koncertov.

Prva festivalna predstava — 11. julija — bo posvečena 20-letnici revolucije ter bosta nastopila zbor in orkester Doma JLA iz Beograda. Osrednji del dramskega programa bo tudi letos, in sicer že desetič, Shakespearov »Hamlet«. V celoti pa bo dramski spored prirejen pod geslom stoletnice jugoslovanskih gledališč in bosta nastopili jubilantki gledališči — Hrvatsko narodno gledališče iz Zagreba (Gunduličeva »Dubravka«) in Srbsko narodno gledališče iz Novega Sada (Sterijina »Pokondirena tikva«). Ob tej priložnosti bodo v Dubrovnik prenesli tudi razstavo »100 let jugoslovanskega gledališča«. Poleg tega bodo letos uprizorili še Shakespearovo komedijo »Kar hočete«, »Ljubimca« neznanega dubrovniškega avtorja ter nekaj del iz programa dubrovniškega Narodnega gledališča.

Operni program bo v celoti izvajala zagrebška Opera, ki bo uprizorila Brittnovo »Ugrabitev Lukrecije«, Gluckovega »Orfeja« in Beethovnovoga »Fidelio«.

V koncertnem delu festivala bodo nastopali najboljši jugoslovanski glasbeni umetniki, med njimi zbor in orkester Doma JLA iz Beograda, Zagrebški solisti, Zagrebška filharmonija, Slovenski oktet in dubrovniški Mestni orkester. Sodelovali pa bodo tudi številni ugledni solisti in ansambli iz raznih drugih držav.

... in v Splitu

Tudi v Splitu bodo letos nadaljevali s tradicionalnimi poletnimi igrami, ki se bodo pričele 15. julija. Na Peristilu Dioklecijanove palače bodo spet uprizorili Verdijevo »Aido«, potem pa se bodo na tem prostoru ter v parku Meštrovičeve galerije in v srednjeveškem Kaštelanu na južni obali Marjanskega zaliva po večerih do 20. avgusta vrstile še najrazličnejše druge prireditve.

Ansambel splitskega gledališča, ki se mu bodo pridružili še drugi ugledni jugoslovanski dramski in operni umetniki, se bo gledalcem predstavil s 30 dramskimi, opernimi in baletnimi prireditvami ter solističnimi in simfoničnimi koncerti. Posebnost letošnjih poletnih iger v Splitu bodo tri premierne izvedbe Saint Saensove opere »Samson in Dalila«, Aishilove tragedije »Agamemnon« in velike kantate za zbor in orkester »Sanje v tabornišču«, ki jo je po besedilu Milana Dedinca iz Beograda skomponiral splitski skladatelj Silvio Bombardeli.

Elementarna škoda je ogromna

Strahotno neurje v sredo prejšnjega tedna je povzročilo nepregledno škodo. V četrtek se je v prizadeti Velikovec podal deželni glavar Wedenig, v kraj, ki je bil po divji nevihti posebno hudo oškodovan. Osebnost se je prepričal o obsegu katastrofe in škode ter se je s pristojnimi funkcionarji posvetoval o neodložljivih ukrepih za uspešno pomoč.

Pri posvetovanju v mestnem občinskem uradu so sklepali o neodložljivih ukrepih za pomoč, kjer so, kar je razveseljivo, predvsem in v prvi vrsti mislili na to, kaj je treba ukreniti za manj premožne prizadete sloje, ki so doživeli takorekoč popolno škodo. Nasade v njihovih skromnih zemljiščih in vrtovih je toča uničila do zadnjega, uničene pa so bile tudi strehe in vse okenske šipe. Župan Hosp je povedal, da je velikovško prebivalstvo po pomiritvi razdivjanih naravnih sil izkazalo izredno lep primer pripravljenosti pomagati eden drugemu, kajti vedno drži: danes meni, jutri tebi!

Gradbeni referent Tischler je ocenil škodo na objektih na okoli 3,5 milijona šilingov, vsota, ki ni pretirana ter je verjetno še višja. V tej ocenitvi ni zajeta škoda, ki so jo utrpeli ljudje na drugih vrednotah, na potolčenih avtomobilih, ubitih kurah in takorekoč popolna škoda na poljskih, vrtnih in sadnih kulturah.

Hkrati je toča posebno prizadela občine Velikovec, Važenberk, Št. Peter na Vašnjah in Dobro vas.

SUHA - ŠKOFIČE

V družini pri Ožlnu na Suhi so imeli pred nedavnim vesel družinski dogodek. Rodil se je prvi član četrte živeče generacije Ožlne družine, ki so mu dali „tradicionalno“ ime Andrej. Ni vsakdanje, da so v tej družini štirje Andreji.

K veselemu družinskemu dogodku srčno čestitamo in želimo, da bi se mladi Andrej krepko razvijal in zrasel v značajnega človeka, da bo v ponos družini in zvest občinstvu širše slovenske narodne družine na Koroškem.

Pri Ožlnu je kmetija, kjer se od zore do mraka prizadevajo, da vzorno in zgledno gospodarijo. Pa je kmetija tudi zares lepo urejena, uspeh vztrajnega dela in razumnega ter naprednega načina kmetovanja. V Ožlnovi družini pa hranijo in čuvajo vsekdar tudi vse plemenite vrline našega slovenskega človeka na Koroškem.

CELOVEC

Celovski mestni magistrat je v smislu gradbenega reda izdal meseca maja naslednje gradbene odloke: 80 gradbenih dovoljenj, 70 dovoljenj za uporabo stanovanjskih prostorov, 6 dovoljenj za delitev zemljišč in 28 drugih gradbenih odlokov. V okviru 80 gradbenih dovoljenj je zajetih 62 novih gradenj, med temi 11 stanovanjskih hiš, 25 garaž ter 5 obratnih in delovnih prostorov. V gradbeno dovoljenja je vključena nova gradnja deželnega hipotečnega zavoda v Domgasse.

Kljub priznanju vrednemu prizadevanju celovskega magistrata za gradnje stanovanj je stanovanjska stiska v Celovcu slej ko prej še vedno zelo pereča. Pri nedavni seji se je občinski svet spet temeljito bavil s tem vprašanjem. Mestni svetnik Mayerhofer je v prodrljivih stavkih orisal to mizerno stanje. Občina ni v stanju, da bi sama rešila krizo stanovanjskega problema, kajti potrebo po vedno več stanovanjskih možnostih narekujejo iz leta v leto naraščajoče število prebivalstva, rast industrializacije in dviganje tujškega prometa. V Celovcu so v zadnjih desetih letih za lastnimi sredstvi zgradili 1139 stanovanj, 188 nadaljnjih pa jih je še v gradnji. Iz lastnih sredstev so v ta namen porabili 14,5 milijona šilingov, izposodili pa so v to svrhu vsoto okoli 73,7 milijona šilingov. K temu pridejo še gradnje, ki so jih izvedle zadrage, druge ustanove ter privatniki. Vendar je vse še premalo za zadovoljivo rešitev tega perečega vprašanja. Občina tudi ni v stanju niti ni pristojna, da bi pomagala pri številnih deloščinah, ki prizadevajo v največji meri družine s številnimi otroki.

V Celovcu bi bilo potrebno, da bi zgradili vsako leto 700 do 800 stanovanj. Skoraj vsak mladoporočeni zakonski par, in v Celovcu se poroči letno 650 do 700 parov, pomeni vprašanje stanovanjskih prostorov.

Končno je predlagal nujnostni predlog, ki spominja zvezno vlado in parlament na vladno izjavo leta 1959 in leta 1961, kjer je bilo obljubljen, da bi morali letno graditi po 50.000 stanovanj. V predlogu zahtevajo uresničitev te obljube ter ga je mestni svet soglasno sprejel.

Hudo so bile po neurju prizadete Zgoranje Libuče in bližnji kraji. Voda iz Pece je pobesnela, razdrla poti in mostove ter vdrla v kletne in stanovanjske prostore, vihar je rušil strehe in v sunkih podiral in izruval sadna drevesa, v gozdovih pa povzročil doslej nepregledno škodo, ko je polomil in podrl totalno cele parcele. Škoda je tem občutnejša, ker prizadene po večini male kmetijske obrate in tudi zaradi tega, ker ne pomeni škode le za letos, temveč za mnoga leta v bodočnosti.

Izdatna pomoč iz javne roke, reforma in olajšava davkov je nujna zadeva. Deželni glavar Wedenig je v Velikovcu obljubil, da bo ukrenil vse kar je v njegovih močeh, da bodo vremenske škode čimprej odstranjene in da bo hudo prizadetemu prebivalstvu pomagano. Upravičeno pričakuje prebivalstvo, ki je prišlo brez lastne krivde v stisko, da bodo obljube tudi izdatno izpolnjene.

ŠKOFIČE

Pred nedavnim smo položili k večnemu počitku telesne ostanke spoštovanega Mihe Schuschu, p. d. Hajnčica v Škofičah.

Pokojni Miha je bil 35 let izvrsten tajnik škofiške občine in v tej funkciji neprečeno mnogo dobrega storil v korist občanov. Razen tega je bil tajnik domače hranilnice in posojilnice. V globokem prepričanju, da je izobrazba in prosveta slovenskemu ljudstvu na Koroškem nujno potrebna ter da jo je treba gojiti iz lastnih sil, ker mu narodno prosveto v šoli osporavajo, ga najdemo tudi med ustanovitelji domačega Slovenskega prosvetnega društva „Edinost“. Tudi prosvetnemu društvu je žrtvoval veliko svojih sposobnosti in časa.

Kakor je iz tega sklepati, je bil pokojni Schuschu vsestransko delaven. Zelo izobražen in sposoben je bil vsak čas pripravljen pomagati vsakemu, ki se je nanj obrnil za nasvete in pomoč. Nešteto vlog in prošenj je napravil za soobčane na razne urade in ker jih je znal podkrepiti, tudi z uspehom. Ljudje so mu za to dejavnost globoko hvaležni. Kakor je bil po svojem značaju skromen in dobričina, je bil velik po duhu.

Njegovo narodno in socialno zavednost vse dni življenja izpričuje najbolj žalostno dejstvo, da tako sposobnega tajnika nacisti niso mogli več trpeti kot uradnika na občini. Odstavili so ga in delati je moral na cesti. S pokončno glavo je prenašal to zapostavitve v neupogljivi veri, da bo nacističnemu trinoštvu neizogibno prej ali slej odzvonilo. Krepko je prenašal ponižanje v času nacizma, najhujše pa ga je zadelo, ko se mu je pred lefi smrtno ponesrečil sin Mihi. Od takrat ni imel več pravega veselja in trla ga je bridka bol.

Pogrebni svečanostim je prisostvovala številna množica žalnih gostov. Hranilnica in posojilnica se je poslovila od zvestega sodelavca s tem, da je položila na svežo gomilo lep venec. Pevski zbor mu je v slovo zapel ganljive žalostinke, poslovilne

RAZNE VESTI

V Globasnici je pri rezanju krme kmečki delavec Florijan Ence prišel z levo roko v rezalnico, ki mu je hudo pohabila štiri prste.

Na seji deželne vlade so na predlog deželnega glavarja sprejeli odredbo, po kateri bodo nove volitve občinskega sveta mestne občine Beljak v nedeljo dne 8. oktobra. Kot termin za predloge velja 31. julij.

Kirurški oddelek koroške deželne bolnišnice prevzame s 1. julijem docent dr. Fritz Judmaier iz Innsbrucka kot naslednik profesorja dr. Winkelbauerja. Novi primarij je 45 let star ter si je na sektorju kirurgije osvojil mednarodni ugled. Objavil je nad 40 znanstvenih del iz tega področja, predvsem iz kirurgije grla, raka ter trebuha.

Zvezni minister za promet in obnovo dipl. inž. Waldbrunner se je na svojem povratku z obiska v Jugoslaviji mudil tudi na gradbišču predora skozi Ljubelj. Osebnost se je prepričal o napredovanju gradbenih del. Minister je prekorakal 1570 metrov dolgi in 12 metrov široki predor, spremljali so ga avstrijski in jugoslovanski izvedenci. Tako beremo 28. junija v listu »Die Neue Zeit«, toda beremo tudi v »Volkszeitung«, ki med

Nekaj se je v okviru pomožne akcije že storilo. Prošnji za pomoč Velikovčanom so nemudoma ustregli številni krovcji in steklarji iz krajev, ki jim je bilo prizanešeno. Prihiteli so, da popravljajo škodo ter so prispevali strešno opeko in šipe za okna. Iz Dunaja so pripeljali 50.000 komadov strešne opeke. Za izdatno pomoč manj premožnim oškodovancem in rentnikom sta se zastavila deželni poslanec Lubas in deželni poslanec Pawlik, deželni sekretar Avstrijske sindikalne zveze. Avstrijska sindikalna zveza bo predvsem podprla oškodovane obrtnike, ki so pri njej včlanjeni. Za podlago podpore morajo obrtniki predložiti od občine potrjeno višino škode. Tudi delavska zbornica bo pokrenila pomožno akcijo. V stik so stopili tudi z deželno finančno direkcijo za dosego davčnih olajšav, da bodo tudi s tem pomagali prebivalstvu v krajih, ki je bilo prizadeto po vremenski katastrofi.

besede je pokojniku v slovo spregovoril stari predsednik hranilnice in posojilnice, v imenu občine pa se je od dolgoletnega tajnika poslovil tudi župan in se Mihi Schuschu zahvalil za vse, kar je koristnega storil za prebivalstvo škofiške občine.

Bodi blagemu pokojniku domača zemlja lahka, žalujočim svojcem izrekamo iskreno sožalje, vrlega moža iz naših vrst pa bomo ohranili v trajnem lepem spominu.

Delovni trg na Koroškem

Po sporočilu deželnega delovnega urada je bilo 15. junija t. l. pri koroških delovnih uradih prijavljenih 2365 brezposelnih delavcev in delavk, med temi 1171 moških in 1194 žensk. V prvi polovici junija je dobilo zaposlitev 93 brezposelnih moških in 390 žensk. V primeri z istim časovnim razdobjem prejšnje leto je stanje brezposelnih letos za 783 nižje. Na znižanje brezposelnega stanja je vplivala večja zaposlitev na vseh delovnih sektorjih.

Število bolniško zavarovanih delojemalcev je 31. maja letos znašalo na Koroškem 141.135 delojemalcev in sicer 99.629 moških in 41.506 ženskih. V primeri s prejšnjim mesecem je število zavarovancev naraslo za 3219, v primeri z istim časovnim razdobjem lani pa za 1843 oseb.

Kako kmet lahko pride v hudo stisko

V nekem gorskem kraju je med kratko srđito nevihto udarila strela v gospodarsko poslopje kmetijskega obrata in posledica je bila, da je ogenj uničil gospodarsko ter tudi stanovanjsko poslopje. Domačini in gasilci so mogli rešiti samo še stransko bajto. Kmet je bil primerno zavarovan, toda zaostal je s plačili premij. Zlobni jeziki so prizadetega kmeta celo sumničali, da je ogenj podtaknil, kar se je izkazalo kot grda kleveta. V tem kraju je v zadnjih desetih letih strela že večkrat povzročila požarne škode in gotovo niso kmetje sami požigali.

Tudi v tem primeru o tem ni govora,

drugim pripominja, da se je prometni minister zanimal za gradnjo tunela, ki ne spada v njegov resor. List pravi, da ima na tem predoru Jugoslavija ogromen interes ter da je ministrski obisk presenečenje tudi za koroško javnost in pristavljaja, da socialistično glasilo o tem obisku ni prineslo nobene informacije. Z datumom iste številke ima socialistično glasilo celo sliko o posetu Waldbrunnerja na tem prostoru. So ljudje še vedno od včeraj, ki jim ne gre v račun, da bi se ugodneje odpre prometne žile v široki svet, v tem primeru ne samo v Jugoslavijo temveč na obsežen jug in jugovzhod, kar more koristiti le olajšanemu in pojačanemu prometu v obe smeri, gospodarskemu prometnemu razvoju, boljšemu stiku in spoznavanju med sosednimi narodi in s tem tudi boljšemu in prijateljskemu sporazumevanju v mozaiku narodov.

Pokojniška zavarovalnica za delavce — deželni urad Graz — je ob priložnosti 90-letnega življenjskega jubileja počastila naslednja rentnika: Petra Fischer, Št. Rupert pri Beljaku in Marijo Schwagerl v Celovcu. Rentnika sta prejela voščilni pismi in častni darili.

HRANILNICA IN POSOJILNICA ŠT. JANŽ V ROŽU

registrirana zadruga z neomejenim jamstvom vabi na

redni letni občni zbor,

ki bo v nedeljo, dne 2. julija 1961, ob 10. uri dopoldne v Zadrugnem domu v Št. Janžu v Rožu.

Dnevni red:

1. Pozdrav in otvoritev
2. Izvolitev zapisnikarja in dveh overovalcev zapisnika
3. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora
4. Čitanje revizijskega poročila
5. Poročilo upravnega in nadzornega odbora
6. Odobritev računskega zaključka za leto 1960
7. Volitev upravnega odbora
8. Volitev nadzornega odbora
9. Slučajnosti

V slučaju nesklepnosti se ob upoštevanju določb o roku razglašajo skliče z istim dnevnim redom drugi občni zbor, ki je sklepčen pri vsakem številu zastopanih deležev.

Vse zadržnike vabi k udeležbi

M. Krasnik
predsednik

Mala deklica utonila v Vrbskem jezeru

V letošnji poletni sezoni je Vrbsko jezero zahtevalo prvo smrtno žrtev. Prejšnji petek, bil je zelo ugoden dan za kopanje, je bilo na obali jezera in v vodi na stotine ljudi. Na jezero so dovolili tudi 8-letni deklica Edeltraud Rodiger iz Celovca. Deklica je bila v spremstvu 13-letne prijateljice. Doma so obema dekletoma strogo zapovedali, da koš neveščici plavanja nikakor ne sme prekoračiti zaznamovano področje na vodi. Kljub temu pa se je zgodila usodna nesreča. Mala deklica je bila tako nepredvidna in lahkomišeln, da je zašla v pregloboko vodo in v trenutku je ljudje, ki so jo poznali, niso več videli. Zdrknila je pod vodno gladino. Neki kopalec jo je kmalu našel ter jo potegnil iz vode in spravil na suho. Kljub dolgim in napornim poskusom oživljanja je bilo vse prizadevanje zaman, mala deklica je bila mrtva.

kajti nihče ne bi mogel prisoditi družini tako zločinskega nagona, ker ognja, ki stopi iz mej svoje koristne vloge, se vsak pošten človek boji in ga skuša ukrotiti.

Druga plat v tem primeru pa je, da je zavarovalnica izjavila, da ne izplača zavarovalnine, ker je ta gorski kmet s plačilom premij v zaostanku. Pri sklepanju zavarovalnih pogodb seve marsikateri kmet ne ve niti ne upošteva klavzule, ki določa, da zavod v primeru neplačane premije zavarovalnine ne izplača. Zavarovalna pogodba je sklenjena navadno za deset let ter je zavarovanec mnenja, da obveznosti držijo za oba partnerja deset let. Če zavarovanec premije ne plača pravočasno, ga zavarovalnica lahko tožnim potom iztirja. Prizadeti kmet je premijo še dolžan in zavarovalnica jo lahko prisilnim potom še vedno iztirja, ni pa dolžna, kakor je rečeno v tem primeru, izplačati zavarovalnino.

Kmet je na ta način v največji stiski in zadregi, ker brez nakazane zavarovalnine ne more več postaviti poslopij. Ogorčeni pa so tudi drugi kmetje ob tem načinu zavarovalnih pogojev in pada zaupanja v zavarovalnice, kajti zaradi morda ene neplačane premije ne gre, da bi brez lastne krivde hudo prizadeti kmet zašel v nezmogljive težkoče in v popolno gospodarsko in eksistenčno propast.

KOLENDAR

Petek, 30. junij: Emilijana
Sobota, 1. julij: Teobald
Nedelja, 2. julij: O. M. D.
Ponedeljek, 3. julij: Halidor
Torek, 4. julij: Urh
Sreda, 5. julij: Cir. in Mel.
Četrtek, 6. julij: Izalja

Kako je stric Toninc našel zaklad

prej zložil drva na kup in pripravil suhljad za podneto. Začrtal sem okrog gabra velik ris in začel kopati. Ali komaj sem izkopal za seženj globoko jamico, se je začelo oblačiti in mesec se je kmalu skrila za oblaki. Brž zakurim in ves v strahu čakam, da pridejo tiste črne mačke. A vse je bilo tiho, le ogenj je prasketal in črički so peli v travi.

Sedel sem na kamnu ob ognju in dremalo se mi je. Nenadoma zagledam pred sabo velik grad z mnogimi razsvetljenimi okni. In kaj je bilo v gradu? V njem so divje plesali v rdeče suknje oblečeni možje, na peči v kotu pa je sedel velik črn maček, držal v gobcu rep in godel. Šel sem bliže, da bi bolje videl — tedaj pa je maček nenadoma prenehal gosti. Oči so se mu divje zasvetile in — prask — se je zakadil naravnost proti meni...

„In kaj je bilo potem, stric?“

„In kaj, zbudil sem se.“

„Ooo,“ smo zazijali od razočaranja.

„Da, zbudil sem se, pravzaprav me je zbudil glas človeka, ki je stal pred mano. Ta človek je bil moj oče. Bilo je namreč že okrog pol štirih zjutraj, ker sem bil precej trdno zaspal. Oče je prišel na goro s koso na rami in osolnikom za pasom, ker poleti je treba zgodaj začeti z delom. Nekaj časa me je gledal, potem pa je dejal:

— Koš nama bo že prav prišel, z motiko pa za zdaj nimava kaj početi. Kaj si pa delal z njo ponoči?

— Zaklad sem kopal.

— O ti betica, neumna! Kaj res verjameš vsaki stari čenči? Rajši vzemi koso v roke in okrog sebe se ozri, pa boš videl zaklad, velik zaklad.

Okrog mene je valovila trava, pokrita s svežo jutranjo roso. Uganil sem očetovo misel.

Od takrat vem, da je naš največji zaklad zemlja. Če ji z veseljem strežeš, ti vsako leto obilno vrača trud. In nikdar več nisem iskal zaklada drugje kakor v delu na naši lepi domači zemlji.“

Vera Pelko:

Tončkov balonček

Naš Tonček s kozolca je spustil balonček, ki v pisanih barvah leti pod nebo.

Blešči se čarobno, vanj ujel se je sonček — visoko, visoko leti nad vasjo...

Zajete v balončku so Tončkove želje in z njimi naj čez Karavanke zleti —

Mladini v Podjuni in Rožu v veselje pozdrave naj nese s slovenske strani...

Gitica Jakopin:

Kaj bi s soncem

Dečki, punčke, mame, strehe — kaj bi s soncem, če bi vso toploto milo kar v en mah nam podarilo?

Kaj bi s soncem?

Dečki bi ga pograbili in na zajčke razdelili, punčke bi ga v sanje vtakale, kdaj pa kdaj popestovale, mame vanj bi otročičke vse zavile ko v pleničke, strehe bi ga poljubile, na nebo nazaj spustile, da bi nam spet vsem sijalo, smeh in zdravje razdajalo.

ZORO ZORIN:

Reka in drevo

Reka in drevo sta živela v tihem prijateljstvu. Reka je pojila korenine drevesa, drevo ji je s svojimi vejami v poletni vročini nudilo senco, jeseni pa ji je puščalo svoje liste, da se je z njimi poigravala. Nekoga dne nenadoma pravi drevo:

„Eh, ti reka, pravzaprav si velik slabič. Nimaš korenin, tako kot jih imam jaz, niti nimaš jeseni plodov. Venomer samo tečeš in tečeš, niti za hip ne miruješ pa vendar si za vso večnost utesnena v tej ozki strugi in nikoli ne prideš na breg do mene.“

Reka ni ničesar odgovorila, čeprav so jo te besede globoko prizadele, molče je kuhala v sebi jezo. Neke noči pa je začela naraščati in se je besno zaletavala v bregove, ki so se pod njeno srdito močjo nemožno sesipali. Segala je vse višje in višje in dosegla drevo na bregu. To se je ob nenadnih sunkih vode prebudilo in prestrašeno zaklicalo:

„Kaj vendar počneš, rekati!“

Reka je samo zamrmrala: „Pokazala ti bom, kaj zmore uboga reka.“ Njeni valovi so se divje zaganjali in končno izpodnesli drevo. Razpenjeni valovi so ga odnesli s seboj.

Na pojedini

INDIJSKA PRAVLJICA

V starih časih je živel bogataš v lepem gradu Alpatu. V veliki poletni vročini je povabil na pojedino vse ljudi svojega stanu, le svoje sestre ni povabil. Sramoval se je, ker je bila siromašna.

Sestra je mislila, da se je povabilo zanjo izgubilo. Zato je vzela svoje otroke in odšla na obisk k bratu. Brat jih je takoj spravil v zakatno izbo, da bi jih drugi gostje ne videli. Sestra je to dobro razumela, pa tudi gostje so videli, da je brat storil to zato, ker je bila sestra siromašna.

Kmalu po tej pojedini pa je doletela njenega moža velika sreča. Postal je zelo bogat. Prav tedaj pa je brat priredil spet pojedino. In ni povabil le sestre, temveč je poslal sijajno kočijo po vso njeno družino. Na pojedini v svojem gradu je potem gostil svojo sestro z največjo častjo, sedela je na najodličnejšem mestu pri mizi in stregel ji je, kar najbolj ljubeznivo je mogel. Sestra je začela polagoma odlagati svoje zlato uhane, demantne ovratnice in z biseri okrašene zapestnice. Brat jo je opazoval ves začuden. Ko pa je začela jemati s kroznika zrnca kuhanega riža in jih devati v uhane, dišave tlačiti v ovratnico in pecivo v zapestnico, je brat mislil, da sestro zapušča pamet. Ves prestrašen je zaklical:

„Sestra, kaj vendar delaš? Zakaj ne ješ?“

Sestra pa mu je odgovorila: „Jedla sem pri pojedini, ki si jo nedavno priredil v Alpatu. Danes pa nisem bila povabljenaz, temveč moj zlati nakit. Zato pa naj je moj nakit in naj se raduje tvoje gostije.“

Brata je bilo sram in je sestro prosil odpuščenja. Sestra mu je rada odpustila, a od tistega časa brat ni več preziral siromašnih ljudi.

Korenine

Dobrica Čosić

Simka se je glasno smejala:

„Saj če hočemo po pravem, se tudi spodobi, da je Adam podoben meni in mojemu rodu. Človek božji, tudi sam veš, da je moja kri močnejša od tvoje.“ Vpila je in ga grizla z velikimi belimi zobmi: „Močnejša sem!... Močnejša, jaz morem zmerom, ti pa, ti se zlomiš kakor brada. Kdaj si? Kdaj sva? No, daj, spomni se: kdaj sva?“ ga je zvalila nase in ga stisnila, mehkega, slabega in lahkega.

Ni se branil. Popustil je, pogrezajoč se v nekaj, v kopicu mehke otave, žalosten za močjo, žalosten, ker je ne želi, ker je ne more želeiti, in obupan, ker je pretreklost spet vsa v njem. Čutil je, da se proti njej nima s čim bojevati. Niti proti Simki se ne more bojevati. Izvil se je iz Simkinih rok, sedel v posteljo:

„Zakaj ti, Simka, vsaki ciganki in beraču daš za sito moke in tolišen kos slanine?“

„Da bi bog dal zdravje najinemu Adamu.“

„Misliš, da bi ti bog odvzel greh. Poglej me.“

„Pusti me malo, da si odpočijem.“

„Tudi do Nikola si postala nekam hudo dobra zaradi nekega greha, kaj?“

„Ne bom dolgo, revež. Skopnel je. Komaj vleče brado.“

„Dala si mu novo pogrinjalo in slamnico. In kadar koli mu odneseš večerjo, rečeš: ‚Prosi boga za zdravje in

dolgo življenje mojemu Adamu.‘ Zakaj samo tvojemu Adamu?“

„Ti pa vse poslušaj, kaj govoriš!“ ni bila zmedena in ni odprla oči.

„Vse vem, kaj se govori.“

„Pusti prazne pogovore, dremlje se mi.“

Odšel je iz sobe. Izmika se. Nekaj je. Adam in Aleksa sta jahala na žrebičkih v okolu. Opazoval ju je, skrit za stogom sena. Adam je višji od Aleksa. Pa je poldrugo leto mlajši. Neko čudo raste v njem. Ljudje se bodo čudili in s prstom kazali nanj. Simka je zvrta vlačuga. Matera podoben. Ko bi bilo kako zdravilo, ki bi moglo malo zaustaviti rast, pol premoženja bi dal. Tako pa je vsak dan višji. Niti topola ne raste tako hitro.

Zablodi na polju, osami se na njivi in cele ure misli o dneh, ko je Simka zanosila. Po Beogradu je izgubil upanje. Nagovarjal jo je, naj živi s Tolom. Ona pravi, da ni ničesar slišala. Kako naj verjame ženi? Nora bi bila, ko bi rekla, da je slišala, kar ji je govoril tisto noč v pijanosti. In tudi če ni slišala, lahko se je sama domislila. Nor sem. Žena ne vpraša moža, s kom bo živela. Tiste mesece ni šel za daljši čas od hiše. Katerikrat do Palanke. Mogla je tedaj. More v pol ure. Mogla je, medtem ko je večerjal. Saj je zvečer med večerjo dostikrat hodila ven! Podnevi se dogovori, kje jo bo tisti zvečer čakal. Z naporom si je klical v spomin, kdaj je Simka zvečer hodila ven. Ni mogel določiti časa, dneva in večera, toda v mraku je videl Simko na pol golo na senu, na ledini, vzravnan ob plotu, videl jo je belo, z robom krila do grla; s krilom si je prekrila glavo in nekdo, možki, Tola, ni Tola, visok in zajeten možki, oteplje z rokami po njenem trebuhu, zariva se vanjo, stiska jo, gnete, lomi, ona pa se mu smeje, skrivaje obraz v krilo; on, Djordje, jo sovraži in želi, on jo ubija, njene prsi se belijo, in lanena

srajca čez lase, in zdaj je on tisti visoki in močni, pa je spet tisti visoki in močni, pa je spet on, Djordje, izmenjuje se, on ga odriva, zaradi tistega močnejšega se ne more prebiti skozi beli slap njenih nog, in ubija jo, tako nesramno in lepo z golim trebuhom... Simka, gola, leži ob plotu in on ji noče s krilom skriti trebuha in nog. Gle-da jo. Da jo gleda tisti drugi, visoki, močni, Tola. Njega noče ubiti. Noče, ker mu je slajše, da ga gleda nagnjenega nad mrtvo vlačugo. Ko obnemore, osramočen beži pred seboj, s kraja, kjer stoji.

Zato je ona julija, avgusta... Ni dala miru, ves čas je iskala zdravila. Tista psica Milunka je baje našla Cincarja iz Čačka, ki zdravi z jamstvom. Rekla je, da Cincarja vzame denar šele po porodu. Ali so plačali Cincarju? Ni ga bilo. Ne spominja se, da bi bil sploh kdo omenil Cincarja po porodu. Takoj mora pozvedeti. O bog, če si sploh kje, ali vidiš to strašno prevaro? Kako da mi ni bilo takoj jasno, da so me preslepili? Kako sem se ga mogel veseliti? Kako da se nisem domislil? Prepričale so ga Simkine solze, besede, zaupanje... Celo Prerovo je takoj vedelo, da je lažen oče. Vsa okolica. Vsi kmetje, ki so mu čestitali, so se nasmihali. Vsi so vedeli, jaz pa nisem vedel.. Otroci vedno govorijo tisto, kar slišijo od očeta in matere. Skrit je poslušal pogovore otrok, ko so se igrali. Otroci niso nič govorili o tem.

Verjel je Milunki, stari vlačugi, najslabši ženski v vsej okolici, verjel nekemu Cincarju iz Čačka. Izprijeno. Izmišljeno. Vse je izmišljeno.

Ko mu je rekla, da je noseča, je bilo jutro. Izlila mu je žganje iz vrča. Spominja se, kako se je curek žganja zableščal v soncu. Zakaj mu je ravno zjutraj povedala tako važno reč? Zakaj mu je razlila žganje? Od sramu in jeze. Mene ne moreš prevariti! Ni se veselila, ko mu je rekla. Ne, bila je zamišljena. Bolj bi se bila razvese-

Naše skrbi in delo po neurju preteklega tedna

Preteklo sredo je neurje s hudimi nalivi in točo povzročilo podjunskim in tudi drugim kmetom ogromno škodo. Pašniki, travniki in deteljišča so opustošeni in ne bodo v stanju sami od sebi dati pričakovanega odkosa. Ruša je razbita in razdrta in se sama od sebe ne bo mogla obrasti.

Toda ne le pašniki, travniki in deteljišča, temveč tudi njive so opustošene, njihovi posevki in nasadi zbiti ali pa hudo polomljeni. Manjkalo bo žita, manjkalo pa bo zlasti krme, tako zelene za prihodnje tedne, kakor tudi sena in silaže za zimo in pomlad. — Kaj napraviti, da bomo v rastlinski proizvodnji rešili, kar se rešiti da, da bomo priskrbeli živini dovolj krme za zimo in pomlad.

Na travnikih pomagajmo z dodatnim gnojenjem

Stoječo ali bolje rečeno zbito travo, deteljo in lucerno moramo takoj pokositi in posušiti, drugače bomo namesto sena imeli steljo ali gnoj. Po pravilu sena mora biti naš nujen in neobhodno potreben opravak na travnatem svetu gnojenje. Na vse pašnike, travnike in deteljišča — vseeno ali smo jih kosili šele po toči ali pa že prej — je treba dati takoj 100 do 150 kg nitramoncala, 300 do 400 kg superfosfata in 150 do 200 kg kalijeve soli po hektarju. Gnojenje je potrebno zaradi tega, da se bo ruša naglo obrasla in da bo pridelek prihodnjega odkosa bogatejši ali vsaj enak, kakor je običajno. Če ne bomo pomagali z gnojenjem, se prav lahko zgodi, da bo v primeru večdnevne suše in vročine pričela ranjena ruša odmirati in da se bo namesto trav in detelje pričel na široko bohotiti plevel.

Posebno skrb pa posvetimo pašnikom, da se bodo čimprej obrasli in nas čimprej rešili sedanje stiske zaradi manjkajoče zelene krme in pašne. Kjer je ruša na pašnikih, travnikih in deteljiščih močno zbita in raztrgana, bo tudi priporočljivo, da gremo preko nje z valjarjem, da pritismo korenine in razrastišča spet k zemlji.

Njive zasejmo s strniščnimi, poznojesenskimi in zgodnjevi-grednimi krmnimi mešanicami

Kaj bomo napravili z žitom, bo treba od primera do primera posebej odločiti. Kjer je klasje večinoma odbito ali bilke hudo polomljene, tam zrnja ne smemo pričakovati, vsaj ne v taki meri, da bi se zamudna žetev in mlačenje izplačali. Tam ne preostaja drugega, kakor da žito pokosimo in posušimo za krmo. Sedaj imajo bilke še precejšnjo krmno vrednost, pozneje pa bodo imele le še vrednost slame.

Po pravilu žita njive preorjimo in osejmo s krmnimi rastlinami za zeleno krmo, seno in za silažo. Pri tem pa ne pozabimo rastlin za poznojesensko, novembrsko in decembrsko zeleno krmo (Siletta,

lihoogrščica) in za krmljenje v zgodnji pomladi (oljna repica, ogrščica in grašljinka). Tudi lucerno z ovsom kot pokrovno rastlino sedaj še lahko sejemo. Kjerkoli bomo orali in sejali, ne pozabimo na gnojenje zlasti s superfosfatom in kalijem pred brananjem in z nitramoncalom po vzniku posevka. Le pri lucerni vzemimo namesto superfosfata Thomasovo moko.

Za jesensko krmo, ki jo bomo tudi lahko še sušili ali pa silirali, bi med drugimi zlasti priporočali:

1. **Grašljinka** v sestavi 30 kg zimske grašče, 20 kg inkernatke in 20 kg laške ljujke po hektarju. Začetkom julija sejana grašljinka bo dala že jeseni prvo košnjo, prihodnjo zgodnjo pomlad pa drugo.

2. **Oves v mešanici z raznimi krmnimi rastlinami**, pri čemer najbolj priporočamo mešanico 60 kg ovs, 45 kg njivskega bob, 45 kg njivskega graha, 15 kg sončnic in 30 kg koruze. Ta mešanica je odlična

Pripombe z dežele na razpravo:

Preudarki k pasemskemu vprašanju v naši govedoreji

Rejec sivorjavega goveda pripominja

K razpravi o naših govejih pasmah in o tem, katera pasma je najboljša, bi rad dodal naslednje:

Kar tiče molznosti, mislim, da je krava, ki da 3.000 kg mleka letno, že stvar preteklosti. Od dobre krave moramo danes zahtevati 4.000 kg mleka letno. **Meja rentabilnosti proizvodnje mleka se je namreč pomaknila že na 3.400 do 3.600 kg mleka letno. Nekaj mleka pa mora krava dati tudi še za zaslužek oz. za kritje rizika, če iz tega ali onega razloga začasno njena molznost pade.**

Da pri simodolski pasmi spravimo mlade bikce v 18 do 20 mesecih starosti na 500 do 600 kg žive teže, je pomemben dosežek. Mnenju pisca članka „Preudarki k pasemskemu vprašanju v naši govedoreji“, da je simodolska pasma idealen kombinirani tip za proizvodnjo mleka in mesa, se v celoti pridružujem. **Rad bi pa pristavil, da šteje sivorjava pasma slej ko prej k najboljšim višinskim pasmam in da tudi v kombinaciji mleko — meso za simodolsko pa-**

6 milijonov šil. subvencij za mlečne avtomate!

— Toda žal ne pri nas, kjer pristojni krogi ne vedo, kam z mlekom, temveč v Zapadni Nemčiji, kjer so po vzorcu drugih držav, zlasti Anglije, z vladne strani odobrili subvencijo v znesku 1 milijona mark za nakup mlečnih avtomatov in s tem za povečano potrošnjo mleka. — Avstrijska gospoda okoli fonda za gospodarstvo z mlekom pa raje subvencionira izvoz masla, kakor da bi skrbeli z denarjem, ki ga jemlje iz žepa kmetov in delavcev, za večjo potrošnjo mleka na domačem trgu. Ali v naši državi ni oblasti, ki bi tako početje lahko preprečila!

zeleno krmo, mogoče pa jo je tudi posušiti (na sušilih) ali pa silirati skupno s silokoruzo.

3. **Proso in ber**, kjer pa je priporočljivo, da ga pomešamo s sončnicami in njivskim bobom, da ne bosta polegla.

Vse te mešanice lahko sejemo takoj. Za ovsom v mešanici z raznimi krmnimi rastlinami bomo lahko brez nadaljnega še sejali ozimno rž in pšenico. Pozneje v avgustu pa ne pozabimo na setev Silette in lihoogrščice, pa tudi oljne repice in ogrščice.

Za silokoruzo, ki je uničena, ne ka-

že drugega, da jo sadimo znova. Za seme vzemimo vendar Wisconsinovi sorti 255 ali 270, ki do konca septembra še lahko dozori tako daleč, da napravi storže z zrnjem v mlečni zrelosti. V skrajni sili lahko vzamemo za seme tudi še Wisconsin 355A in 416AA. S ponovnim sajenjem silokoruze pa ne smemo odlašati.

Vsa ta priporočila dajemo z dobrim namenom in v želji, da bi pripomogli po neurju hudo prizadetim kmetovalcem, da bi imeli jeseni in pozimi vsaj dovolj dobre krme na razpolago, ko že žita in drugih pridelkov ne bo. Prav letos jim bo obilo dobre krme še posebej potrebno, kajti le ona bo omogočila, da se bo dohodek iz govedoreje povečal in da bo izenačil zgubo na dohodkih, ki jo je povzročilo neurje preteklega tedna.

Simodolci potrebujejo veliko krme, a tudi veliko dajo

Kmetijska šola v Podravljah je po zaključeni tbc-akciji jeseni 1959 kupila 7 brejih telic in 1 kravo simodolske pasme. Od teh je 1 telica v letu 1960 iz neznanih vzrokov presušila koncem aprila in ostala suha do konca novembra, ko je spet telila. Ker je to res izjemen primer, telica ni bila upoštevana v letnem zaključku molzne kontrole za leto 1960.

Ostalih 6 telic, ki so vse prvič telile v letu 1959, in 1 krava — torej 7 molznic — so v letu 1960 izkazale naslednjo molznost:

	starost	kg mleka	kg masti	% masti
1.)	4 leta	4.657	139,08	2,98
2.)	4 ..	4.019	178,61	4,45
3.)	10 ..	4.140	177,09	4,28
4.)	3 ..	3.091	130,34	4,21
5.)	4 ..	3.146	117,47	3,72
6.)	3 ..	2.757	119,09	4,30
7.)	3 ..	2.797	119,94	4,29
hlevsko povprečje		3.531	140,18	3,97

Znano je, da izkazujejo krave po prvem teletu najslabšo molznost in da se le-ta stopnjuje od teleta do teleta. Če po tem dejstvu ocenjujemo molznost v Podravljah v letu 1960, potem lahko rečemo, da mora hlevsko povprečje zadovoljiti vsakega korovega živinorejca. **Po količini namoženega mleka je za 257 kg, po odstotku masti pa za 0,06 % nad koroškim povprečjem kontroliranih krav simodolske pasme; prekaša pa tudi koroško povprečje kontroliranih krav sivorjavega goveda.**

Kar tiče ravnosti mladih živali v Podravljah, dajemo za primer prve 3 bikce, ki bodo šli v kratkem v zakolj. **Ti bikci so stari 20 do 22 mesecev in tehtajo v povprečju najmanj 750 kg. Na to težo so bili spravljani z zgolj domačo krmo: senom, silažo in zeleno krmo. Tudi krave niso dobivale dodatne krepke krme.**

Izrecno pa je treba poudariti, da smo v Podravljah spoznali, da za simodolce nikoli nimamo preveč krme, ne zelene, ne suhe in ne silaže. Pospravijo vse, kar in kolikor dobijo krme v jasli. Simodolci potrebujejo mnogo krme, zato pa dajo tudi veliko mleka in mesa.

Lojze Trunk

Ing. Nace Nachbar

lila, ko bi bila rekla, da se bo krava otelila. Pa tako važen dogodek zanj, zanjo, za celo hišo. Od veselja je ne bi mogla držati zemlja, ko bi ji bila vest čista. Niti tedaj, ko ga je rodila, ni bila vesela. Dolgo se je prenaresala, da je bolna. In Nemka Roza se je nekako sumljivo nasmihala, kadar koli je stopil k zibeli.

Tola! Tola pač. S kom bi drugim mogla? Hlapec odvisen od nje. Nikjer se ne sme pohvaliti. Za tako umazanijo v celem okrožju ne bi mogla najti boljšega od njega. Cel bik. Zdrav in ne ve, kam bi z močjo. Zvit in izprijen. Ni bolj zvitega in izprijenega moškega, kot je ta. Taki tudi počenjajo te reči. Z Adamom se ne igra. On, ki ima otroke tako rad. Da se ne bi izdal, pesl! Adam mu ni podoben. Razen po višini. To je pglavitno. Moški otroci podedujejo od očeta samo postavu. Hlapčev otrok. Otrok Tola Dačiča. Moj naslednik. Morda ni ravno z njim? Žene to vedno naredijo z nekom, ki ga ne sumničiš.

Vsi visoki moški v Prerovem, vsi visoki moški, kar jih je poznal, so bili Adamovi očetje.

Ni mogel spati. Vstal je iz postelje in prižgal svetilko, da jo približa njenemu obrazu in vidi njene oči, ko bo rekel:

„Ni prav, da ti spiš, jaz pa se mučim. Glej mi naravnost v oči. Hočem, da si prideva nočoj na čisto. V Beogradu sem bil z najmanj tridesetimi ženskami. Vse so lepše in boljše od tebe. Mlade, zdrave, lepe! Pa nič? Nič. Nič!“

Hotela je nekaj reči. Djordje jo je udaril po ustih. Javkala je, se jokala z okrvavljenimi usti.

„Adam ni moj sin. Molčil Čigav je?“

„Moj! Moj!“

„Ven z njim. Iz moje hiše ven!“

Iztrgala se mu je in v srjaci stekla dol po stopnicah. Noč je bila poletna, topla, vzhajal je mesec, ob zid se

je v dolgi beli srjaci naslanjal Nikola, iz sobe, prebujen od njenega vpitja, pa je prišel bos v srjaci in spodnjih hlačah Aćim, približujoč se beli snahi.

„Tudi njega!“ je vpil Djordje iz sobe...

Zdaj leži na travi, ki ji je septembrsko sonce izpilo zelenilo. Sliši vsako strupeno besedo, davno izgovorjeno. Žejen je. Če je Adam umrl, je ostal njegov oče samo po mučenju. Hudodelec sem. Najbolj grešen človek, kar jih je hodilo po zemlji. Zame ni pekla. Ni božje kazni. Koblice z žagicami kosijo travnik, vsako travico posebej. Ne sliši jih. Ne čuti jesenskega umiranja koruze in trav, ki z drobnim cviljenjem zaman kličejo sonce.

Vstane in se še hitreje napoti po neobranth njtva, po katerih se tako podnevi kot ponoči klati presita goved, vleče gobec, bljuje rumene koruzne zobe, tepta in lomi ovenela koruzna stebela, merjasci pa skačejo na storže in stiskajo koruzo s sprednjimi nogami, kakor da se pariyo z njo; svinje vrtijo rumene buče in mlaskajo samo semena, po nekaj iz vsake buče. Ne vidi jih in ne sliši. Ne ve, da se ovce potikajo po vinogradih, zarivajo glave v trse, slinijo, stiskajo velike grozde in so pijane od prezrelega grozdja. Tudi psi jedo grozde in brez lajanja grizejo ovce, ki puhajo vanje. Celo prerovsko polje je polno groze drobljenja plodov, šušljanja, nemira, ječanja, kakor da so pošasti iz pravljice osvojile zemljo, ko je prišla moritev v vasi. Djordje ne ve, da ni bilo take trgatve, odkar stoji Prerovo.

Stopi na pokopališče. To mu bo pokazalo, ali je Adam živ. Začuti duh po kadilu in vosku. In po vlažni prsti, prepojeni z razpadajočimi kostmi. V temi na nekaj krajih dogorevajo sveče. Grmiči drobnih in mirnih plamenov. Kamni in sence se mešajo, premikajo, vrtijo pod grozdi visokega neba. Pokopališče spominja na zborovanje gluhomemih pohabljenec. Djordje šklepeče z zob-

mi. Na nebu je nejasno videti sploščeno glavo drena. Pri njem se pokopavajo Katiči. Spotika se ob kamne, hodi okoli kupov vlažne zemlje, zaustavlja se, da ne trči s kakim nemim kamnitim pohabljenecem v tej žitnici smrti, kjer se po ves dolgi dan iztovarjajo prerovski prebivalci v neposkobljanih in nepobarvanih krstah iz topolovih desk. Tema se je ozaljšala s sivimi stegenicami, ki so na jesenskem soncu dobile barvo apna, tako da se zdaj tudi belijo. Tišina ni tišina. Zdi se mu, da sliši prerekanje rovinic in kamenja, ki se začinja ob vsakem svitanju. In kakor da sliši zategli šunder žensk, zakaj vse trgatve imajo enak glas. Ve, da bo ostal tukaj, če je pod drenom kupček vlažne prsti. Komaj prenaša glavo in suho, pridušeno hropenje. Ne od žalosti. Od strahu. Nima kam. Nekaj ga vleče po naravni strmini k drenu. Pa bi zbežal. Ne more. Mora se privleči do drena. Pade in skoči, kakor da je padel v grob. Steče. Potem se zares zavalj v izkopen grob. Padanje je trajalo kratko in od udarca je ostal odrevenel. Ne more vstati, pesti so se zarinile v lepljivo ilovnato prst, in v kolk se mu je zapičila grudica bolečine.

„Kdo si ti?“ strogo vpije nekdo nad njim.

Še bolj se prestraši in se stisne na dno groba.

„Pojdi ven. Nisem se zate mučil. Ven, mahnem te z rovnico!“

Djordje je po glasu spoznal soseda. Zdaj se od sramu ne more pokazati. Zadrži dih, bolečina v kolk u naraste in se razsuje po desni strani reber. Ne morem, pomisli.

„Kaj čakaš? Nisem se potil zate. Izkoplji jama sam sebi,“ in doda psovko.

Djordje zasuče glavo in vidi cigareto med zvezdami.

„Jaz sem Djordje,“ izjeclja.

(Nadaljevanje sledi)

Nevidno črnilo na rdečem križu

Med zvijačami, ki jih uporabljajo vohuni za pošiljanje svojih poročil, je tajna pisava zelo preprosta in lahek postopek, ki ga more kdorkoli z uspehom uporabljati. Pismo, poslano po pošti, pa lahko seveda pride nepoklican v roke. Nachrichtendienst (nemška obveščevalna služba) se je skušal temu izogniti in je med preteklo vojno nameraval izkoristiti Rdeči križ kot sredstvo za prenašanje pism s tajnimi sporočili. Kako, nam pripoveduje naslednja zgodba.

Nekega dne v oktobru l. 1943 je starejši mož mukoma stopil čez prag angleške ambasade v Madridu. Očitno je bil bolan, zane-marjen in kazalo je, da se bo zdaj zdaj zrušil od onemoglosti.

Uslužbenci ambasade, navajeni sprejemati begunce, ki so preko Pirenejev prihajali v Španijo, so pričeli moža izpraševati. Pokazal jim je angleški potni list, ki ga je izdalo poslaništvo v Parizu Oswald John Jobu, rojenemu 16. julija 1885 v Bromleyu v Kentu. Ostale formalnosti so prestavili na poznejši čas, kajti Job je bil očitno na koncu moči in čisto sestradan. Ko se je najedel in nekoliko odpočil, je začel pripovedovati zgodbo o svoji odiseji preko Francije, pri čemer so mu pomagali uporniki in kmetje.

Njegova preteklost pa je bila bolj nena-vadna. Ljudje, ki so se zatekali na poslaništvo, so bili večinoma letalci ali pobegli ujetniki. Job pa je prihajal iz koncentracijskega taborišča v Saint-Denisu blizu Pariza. Uspešno mu je pobegeti in se pretolči preko Francije, bolj po sreči kot drugače, kajti bil je star, slaboten in kaj malo pripraven za težavno pot preko Pirenejev. Bil je v tako bednem stanju, da so ga španski orožniki in miličniki štirikrat aretirali in izprašali, potem pa iz usmiljenja ali zaničevanja spustili, da je nadaljeval svojo pot proti svobodi.

Navzlic njegovi bedni zunanosti je bilo očitno, da je bil kultiviran in dobro vzgojen. Njegova zgodba je potrdila ta vtis. Oče, naturalizirani Anglež, je poročil Holandkinjo. Bogastvo njegovih staršev mu je omogočilo, da si je v Angliji pridobil precejšnjo izobrazbo. Čez čas se je nastanil v Franciji, kjer je živel od dohodkov iz dediščine staršev, ki so medtem umrli. V Parizu je odprl šolo za jezike, da bi si pridobil znanstva in izboljšal svoje gmotno stanje. Ljudi iz boljše družbe je poučeval angleščino. Med svojimi učenci je navajal častnike francoskega generalnega štaba, igralce in znane pisatelje.

Že tedaj se je izpraševanje spremenilo v prijateljski razgovor. Po naključju je uradnik, ki je »kuhal« Joba, obiskoval tečaje v istem zavodu kot on. In tako sta oba moža obujala spomine in se spominjala skupnih znancev.

Job je postal gost ambasade. Pregledal ga je zdravnik. Dali so mu novo obleko. Ko so v London poslali poročilo, je bivši interniranec sedel na letalo, ki ga je odpeljalo v domovino.

Job je vedel, da se bo pravo zasliševanje začelo šele v trenutku, ko ga bodo oblasti njegove domovine podvrgele postopku za prebiranje beguncev. Zategadelj mu je v Angliji

ANEKDOTE

● Španski minister Narvaez, ki se ga je vse balo, je ležal na smrti postelji. Njegov kolega je sedel poleg njega in mu prigovarjal, naj se spravi s svojimi sovražniki. Tedaj je rekel Narvaez:

»Sovražniki? Nimam sovražnikov.«

Kolega se je začudil in menil previdno: »Toda ekselencia, tudi najboljši človek ima sovražnike!«

»Jaz ne,« je ponovil Narvaez, »jaz sem dal vse postreliti.«

● Neki vrli Američan je klical v spanju: »Marion! Marion!«

Njegova žena ga je prebudila in strogo vprašala: »Kdo je Marion?«

Mož je zajekal: »Marion?? Ah, to je konj, ki bom nanj stavil.«

Nekaj dni kasneje se mož odpravi na poslovno potovanje. Ko se vrne, mu reče njegova žena: »Tvoj konj te je klical.«

● Adjutant maršala Radeckega bi rad napredoval.

»Kje pa imate rane,« je vprašal maršal, »to bi bila najmočnejša priporočila!«

»In od kod naj imam rane?« je odvrnil adjutant, »ko sem bil vendar zmeraj ob vaši strani!«

spomin zelo zvesto služil, zlasti ko je govoril o obdobju od študija v zavodu do odhoda v Pariz. Zanikati seveda ni imel ničesar, le dopolnil je nekatere praznine: Na primer: njegov oče, naturalizirani Anglež nemškega porekla mu je priskrbel službo pisarja pri znanem advokatu. Toda mladeničeva težnja, obiskovati najrazličnejša zabavišča in ostale kraje, ki so bili tako priljubljeni gizdalinom v času kralja Edwarda, se je slabo skladala s položajem advokatskega pripravnika. Oswald Job se je jel družiti z ljudmi, ki jih londonska policija označuje kot »nezaželenne«, potem je zagrešil netaktnosti, ki so mu nakopale težave s policijo zaradi izsiljevanja. Njegovi starši so od žalosti umrli. Job je hotel uporabiti denar, ki ga je dobil iz dediščine, za brezglave posle in je slednjič propadel. Potem je živel iz dneva v dan kot trgovski potnik vse do dne, ko je sprevidel, da stori najbolje, če nemudoma odide na drugo stran Rokavskega preliva. Kot toliko drugih, ki jim je neznošno dihati isti zrak kot angleški policiji, se je tudi on pogreznil v kozmopolitsko množico francoske prestolnice. V letih 1914—1918 se je pozabil odzvati pozivu domovine, nikdar pa ni omahoval sklicevati se na angleško državljanstvo, kadar je bil v težavah.

Zdelo se je povsem naravno, da se Jobu ni zdelo vredno v Madridu na ves glas razglašati vse te podrobnosti. Druga inačica njegove zgodbe, čeprav je bila bolj malo blesteča, ni v ničemer pobijala zgodbe, ki jo je povedal na poslaništvu v Španiji.

V tej inačici pa je bilo nadaljevanje, ki bi ga Job lahko povedal in ga je moral Posebni oddelek sam obnoviti. Šlo je za zadnja poglavja njegovega življenjepisa, ki so se pričela v juniju leta 1940, in so imela za prizorišče taborišče v Saint-Denisu.

Abetz, Hitlerjev »ambasador« pri vichyjski vladi in neimenovani gauleiter Francije, je od Ribentropa dobil ukaz, da v koncentracijskem taborišču pošče Angleže, ki simpatizirajo z nacizmom. Tam je res ulovil nekaj mož in žena, ki so uživali nekaj slovesa v literaturi ali nosili sloveča imena. Malokateri izmed njih so uvideli, da je »male prijznosti«, ki so jih storili, ko so govorili po radiu ali napisali članke nepomembne politične vsebine, nacistična propaganda temeljito izkoristila. Ti in peščica drugih je bilo vse, kar je Abetzu uspelo ujeti na svoj trnek. Med njimi je bil tudi Job.

Nemcem se je ta stari profesor jezikov zdel kaj boren človeški material, a so ga navzlic temu temeljito izučili in preizkusili njegove zmožnosti. Preizkušnje so bile ugod-

ne. Glede na njegovo starost in preteklost so ga izbrali, da bi z njim poskusili uresničiti načrt, ki bi omogočil obiti težave in prejemati z otoka zanesljiva, hitra in redna poročila. Častnik Nachrichtendienst, ki si je izmislil to »zvijačo«, je dobil od Himmlerja posebne čestitke.

Kakor hitro bi se Job nastanil v Angliji, bi lahko pošiljal svoja poročila po doslej povsem neizkoriščenih poti: v poštinih vrečah, ki jih je v Ženevo pošiljal angleški Rdeči križ. Od tam bi jih zanesljivi možje pošiljali naprej v Nemčijo in zasedene države.

Nachrichtendienst je Jobu povedal, da ga bodo poslali v Anglijo in mu do zadnje podrobnosti razložili njegovo poslanstvo. Dobil je nalog, da z nevidnim črnimom napiše poročila na pisma, v katerih bi svojim nekdanjim tovarišem v taborišču pisal tolažilne vesti. Izročili so mu seznam, teh interniran-

Ni nespametno ...

Če kaže starešina (vojaški) bojazen, se to imenuje previdnost, če pa popade strah vojaka, pravijo, da je to strahopetnost.

*

Ste bili že kdaj prej kaznovani — tako je vprašanje pred sodnikom. Ne prej, marveč vsakokrat šele po storjenem — je kar primerno pojasnilo.

*

Kdor stanuje ob morju, se privadi računati tudi z obzorjem.

*

Kar se danes ne zgodi, jutri ni narejeno.

*

Prvi kozarec te poživi v poskočno gazelo, drugi v živahno zebro, po tretjem se preleviš v rjovečega leva, po četrtem pa se vrneš med osle kakor poprej.

*

Denar ne more nadomestiti ljubezni, toda uspeh lahko izgaja zadovoljstvo in ugodje v dvoje.

STRAH

Gospa Globiza je zelo rada čitala kriminalne romane. Kadar je kuhala, je na mizi poleg jajc, masla in drugih gospodinjinskih malenkosti obvezno ležala knjiga, kriminalka seveda. Ubogi in mirni možiček je zaradi tega jedel zasmojeno in prežgano hrano, kar je slabo vplivalo na njegov želodec in prebavo. Toda, kot je splošno znano, moški moško prenesejo vsako stvar. Tako se je tudi gospod Globiza globoko vdal v usodo, jedel prežgano prežganje in pilule zoper slabost. Življenje obeh upokoencev je teklo mirno in spokojno, dokler se ni nekega dne dogodila strašna stvar.

Bilo je lepo, rosno jutro, ko se je gospa Globiza odpravljala na trg. Na glavo si je lično poveznila klobuček, nakar si ga je krepko zadržila pod brado.

»Pa, pa, možek!« je visoko zakrutila in zagostolela masi, ki je še ležala v postelji. Odgovorilo ji je smrčanje. Vzela je mrežo, v katero bi z lahkoto spravila pol tone solate in stopila v vežo. Prizor, ki ga je zagledala, ji je ustavil kri v žilah.

Po stopnicah je stopal počasi proti njej neobrit, črn možakar, srednjih let in držal v rokah dolg, oster nož. Temno jo je pogledal. Noge gospe Globize so se kar same obrnile in se v sledečem trenutku našle v stanovanju, za krepko zapahnjenimi vrati. Ceden klobuček z mašnico na vrhu ji je sedel na nosu.

»Luzi, Luzi!« je tiho zacvilila. Koraki na stopnišču so se počasi približevali.

Toda njen Luzi je še sladko spal v postelji. Skočila je k njemu in ga pričela tresti.

Gospod Globiza je odprl eno oko in ga zaprl. Nato je hitro odprl oba očesa in ju zopet zaprl. Sledil je skok iz postelje, par počepov in dihalna vaja. Na prste gor, počep dol... tri... štiri...

»Luzi, umor!« je bruhala gospa Globiza in se opirala na naslanjač baročnega stola.

»Umor?« je nizko vprašal gospod Globiza in se v spalni srajci usedel na posteljo.

»Kje?« je še enkrat vprašal in si vtaknil v usta umetne zobe.

»Veža, možki... nož...!« je v pretrganih stavkih deklamirala prestrašena so-proga.

Z volneno kapico na glavi in v spalni srajci je stopil gospod Globiza v vežo. V rokah je krepko stiskal star lovski nož. V zgornjem nadstropju je zazvonil zvonec.

»Aha, tam je!« Gospod Globiza se je pognal bos po stopnicah navzgor. Videl je, kako so se odprla vrata. Na prag je stopila gospodinja. Črni, bradati možakar ji je dal nož in dejal: »Pet šillingov!«

Nato se je obrnil proti gospodu Globizi, ki je stal poleg njega, in mirno rekel: »Ali želite, da ga tudi vam nabrusim?« In pokazal je na tresočo roko gospoda Globize, ki je prestrašeno stiskala lovski nož.

cev. Seveda bi Gestapo poskrbel, da bi ta pisma takoj prestregli, kakor hitro bi jih sprejel nemški Rdeči križ. Tak je bil ta načrt. Treba je le bilo spraviti Joba v Anglijo pod krinko pravega angleškega begunca in to dovolj zgodaj, da bi lahko vohunil o pripravih za drugo fronto.

Nachrichtendienst je seveda upal, da bodo Jobu glede na njegovo starost in šibko zdravje pomagali na angleški ambasadi v Madridu. Odvedli so ga v taborišče, kjer je pripovedoval o trpinčenju, ki ga je prestal, in stalno je ponavljal, da bo pobegeti. Nihče ni bil presenečen, ko je nekega dne izginil. Prejšnji večer je nekaterim tovarišem povedal, da bo vse tvegati in zbežati. Raje da dobi kroglo v hrbet, ko pa da bi umrl od oslabelosti. Interniranci so ga imeli za heroja.

Udobno je potoval do Perpignana. Dva falangista v službi Nemčije sta mu pomagala čez mejo v Španijo. Tam se je moral sam pretolči do angleškega poslaništva v Madridu, kamor je prišel izčrpan, blede, brez prebite pare, razčapan, skratka pravi prototip pogumnega moža, ki je vse tvegati, da bi ušel Gestapu.

*

V Londonu so ga po zaslišanju očitno pustili na miru. Dobil je stanovanje v Vayswatru in kar se da skromno živel z državnopodporo. Od časa do časa so ga nadzorovali, a poročila so omenjala, da živi neopazno, mirno življenje.

Samo eno navado je imel ali bolje strast: vsak dan je pisal številna pisma. Njegova vnema do pisanja nekdanjim tovarišem v internaciji je pritegnila pozornost Posebne sekcije. Intelligence Service je imel preveč skusenj z ljudmi, da bi v tem ne videl drugega kot prijateljsko potezo prijaznega starega moža. Njegova pisma so prestregli in jih temeljito preiskali.

Uradni preiskovalci uporabljajo različne metode za odkrivanje nevidne pisave. Starše in prijatelje angleških jetnikov so često begali čudni madeži na pismih, ki so jih prejeli od Rdečega križa. Ti madeži so nastali zaradi raznih kemikalij, s katerimi so poskusili odkriti rabo nevidnega črnila. Za pošto, namenjeno angleškim jetnikom v sovražnih deželah, so uporabljali poseben papir, prevlečen s plastjo krede, ki je z gladko in bleščečo površino preprečeval rabo običajnih nevidnih črnil.

Navzlic temu, da je Nachrichtendienst vedel za ta varnostni ukrep, je vztrajal pri uporabi tajnih črnil. Njegovi agentje so z življenjem plačali to norost, tako Oswald Job kot drugi.

V pismih, ki jih je pošiljal po Rdečem križu, je s tajno pisavo vstavljala poročila. Ta seveda niso nikdar prišla na svoj naslov. Nekega dne sta dva agenta naznala njegovo stanovanje in mu grobo priznanila, da so njegova šifrirana poročila znana.

V njegovi sobi, ki sta jo premetala od vrha do tal, detektiva nista mogla najti kemikalij ali posod, v katerih bi mogel pripravljati črnilo, ki se ga je posluževal. Čeprav sta bila prepričana v njegovo krivdo, sta morala sodnikom pokazati obtožilne predmete. Iznenada je enega od agentov nekaj presenetilo. Vzel je v roke šop ključev, ki jih je našel pri obtožencu pri osebni preiskavi. »Gospod Job, nimate ne kovčka, ne blagajne, ne omare. Samo to opremljeno sobo... Cemu torej rabite toliko ključev? Tale na priliko, kaj odpre?« je vprašal agent tajne službe.

Izraz na vohunovem obrazu je prepričal detektiva, da je zadel v živo. Joba so odpeljali v Scotland Yard in dali preiskati ključke. Dva strokovnjaka sta razkrila njihovo skrivnost. Obroč se je dal odvit in v votli cevi so bile majcene ampule s kemično snovjo. Tudi nasprotni konec se je dal odvit in pokazalo se je drobno pero iz plastične mase.

Pod težo dokazov je Job priznal. Nevidna črnila, ki se jih je posluževal, so bila neprimerno boljše od onih, ki so jih nemški vohuni uporabljali v prvi svetovni vojni. Nekatera so bila izdelana na osnovi kobaltovega nitrata, klorovodikovih ali dušikovih kislin. Druga so imela zapleteno kemično formulo in so postala vidna šele po zapleteni obdelavi, nekakšnem fotografskem razvijanju. Job je rabil ta zadnja, poleg tega pa je pisal še v šifrah...

Za dobro voljo

Botrovstvo

Gostilničar: »Zakaj mi pa zmeraj pravite boter?«

Gost: »I zato, ker zmeraj krstite vino!«

Med zaljubljeni

»Ti ne moreš živeti brez mene, jaz ne morem živeti brez tebe. Kakšna sreča, da sva se spoznala, sicer bi umrla oba!«

Eichmannov proces v Jeruzalemu:

Milijonski morilec - „nedolžen“

Če so poslušalci na obravnavi pred jeruzalemskim sodiščem onemeli že ob prvi izjavi Eichmannovega branilca dr. Servatiusa, ki je po čitanju obtožnice dejal, da je Eichmann nedolžen, ker ne more odgovorjati za usmrtnice velikega števila ljudi, ki jih je zakrivila njegova država, potem imajo v teh dneh priložnosti dovolj, da v polni meri spoznajo cinizem milijonskega zločinca Eichmanna ter njegovega branilca, ki med zaslišanjem Eichmanna kot priče skušata dokazovati, da je Eichmann „nedolžen“, ker je le izpolnjeval ukaze svojih nadrejenih.

Večjega cinizma si ni mogoče predstavljati. Tak cinizem se lahko rodi le v glavi človeka, ki mu je za obrambo nacizma in njegovih predstavnikov ter posnemalcev dobrodošlo vsako sredstvo, vsak izgovor. In takih ljudi, takih zagovornikov nacizma in njegovih zločinov je še mnogo, ne samo v Zahodni Nemčiji, tudi pri nas v Avstriji in drugod. Če so obtoženi nacistični zločinci, pravijo, da niso krivi, marveč je kriva država. Na drugi strani pa spet trdijo, da ni bila kriva država, ampak posamezniki.

Ljudje širom po svetu pa vedo, da so krivi vsi posamezniki, ki so predstavljali in vodili nacistično Nemčijo, pa tudi vsi fisti njihovi podaniki, ki so po njihovih navodilih izvrševali zločine. Žal jih je še nešteto, ki so ostali nekažnovani in danes še vedno ali že spet zavzemajo visoke vplivne položaje. Tako je bilo na primer že ponovno omenjeno pred jeruzalemskim sodiščem tudi ime sedanjega državnega sekretarja zahodnonemškega kanclerja Adenauerja — ime dr. Hansa Globkeja. Ven-

krivil smrt neštetih milijonov ljudi v vseh deželah, kjer je divjal nacizem? Kdo je kriv za umor več kot šest milijonov Židov, ki so jih nacisti pobili v naslednjih državah:

Poljska	2.900.000
Sovjetska zveza	1.720.000
Romunija	425.000
Češkoslovaška	260.000
Madžarska	200.000
Nemčija	200.000
Nizozemska	90.000
Francija	90.000
Avstrija	61.000
Grčija	60.000
Jugoslavija	60.000
Belgija	40.000
Italija	15.000
Bolgarija	7.000
razne druge države	223.000

Skupno torej 6.351.000 umorjenih Židov, ne da bi upoštevali zločinov, zagrešenih nad pripadniki drugih narodov — kljub temu pa danes nihče ni kriv, vsi so nedolžni, „nedolžen“ je celo Eichmann, posebni pooblaščenec za „dokončno rešitev“ židovskega vprašanja!

S tem pa cinizma milijonskega morilca Eichmanna še ni konec. Ne samo, da skuša vsi krivdo in odgovornost zvaliti na druge, marveč Eichmann celo trdi, da ni bil nasprotnik Židov, nasprotno, skušal jim je pomagati in bi mu morali biti danes hvaležni. Res, ob takih besedah mora onemeti vsak, katerega vest ni omadeževana z zločini. Eichmannov zagovornik dr. Servatius pa kljub temu skuša odrediti jeruzalemskemu sodišču pristojnost, da bi sodilo Eichmannu. Vendar je isti dr. Servatius, čeprav z določenim namenom, da bi poudaril pristranost sodišča, nehoče zelo jasno potegnili ločnico, ko je dejal, da si stojita na tem procesu nasproti dva svetova: **Tisti, ki so trpeli in tisti, ki so vladali!**

19-letna Gorenjka si želi dopisovati s koroškim Slovincem. Zanima se za šport in film. — Dopise v slovensčini na naslov: Milka Friškovec, Žabnica 36, pošta Žabnica na Gorenjskem, Slovenija.

dar se Adenauer ni distanciral od svojega najožjega sodelavca, marveč je nasprotno izjavil, da so trditve o sodelovanju Globkeja pri zasledovanju Židov — neresnične, izmišljene...

Eichmann naj bi bil torej nedolžen in brez krivde tudi vsi ostali predstavniki nacizma in izvrševalci njegovih zločinov. Toda vprašati se moramo, kdo je potem za-

ŠPORTNI SLOVENSKI vestnik ŠPORTNI SLOVENSKI vestnik

NOGOMET:

Evropski pokal državnih prvakov

Tekme za evropski pokal državnih prvakov so že od nekdaj privlačne tako za gledalce kakor tudi za igralce same. Za igralško sezono 1961/62 je prijavljenih sploh izredno veliko držav odnosno ekip, ki se bodo potegovala za naslov evropskega prvaka. Skupno bo v okviru tega tekmovanja sodelovalo 29 moštev iz 28 držav, ker bosta Portugalsko zastopali dve ekipi: dosedanjí prvak Benfica iz Lizbone ter Sporting prav tako iz Lizbone. Izmed evropskih držav edinole Sovjetska zveza in Islandija nista zastopani.

V torek prihodnjega tedna bodo v Kopenhagenu izžrebali posamezne skupine, v okviru katerih se bodo potem odvijala predtekmovanja. Avstrijo bo na tekmovanjih za evropski pokal zastopala dunajska Austria, Jugoslavijo pa Partizan iz Beograda.

Poljska — Jugoslavija 1:1

Povratna kvalifikacijska tekma med ekipami Poljske in Jugoslavije zadnje nedelje v velikem novem stadionu v Chorzowu pri Katowicah se je končala neodločeno 1:1, vendar so se Jugoslavlani, ki so v prvem srečanju s Poljaki v Beogradu zmagali z rezultatom 2:1, s tem pomaknili za korak naprej v izločilnem tekmovanju za svetovno prven-

stvo. Nastopiti morajo edinole še proti Južni Koreji, potem jim je pot v Čile prosta. Istega dne sta se v Ljubljani srečali mladi reprezentanci obeh držav. Tudi to je bila že povratna tekma. V prvi igri so zmagali Poljaki 1:0, tokrat pa so se jim Jugoslavlani oddolžili z enakim rezultatom.

Finska — Norveška 4:1

Državna reprezentanca je v torek premagala ekipo Norveške z rezultatom 4:1 in s tem po letu 1924 slavila prvo zmago proti Norvežanom. Moštvo Norveške bo jutri v Moskvi odigralo kvalifikacijsko tekmo za svetovno prvenstvo proti Sovjetski zvezi.

ATLETIKA:

Jugoslavija — Italija 98:109

Četrto meddržavno srečanje v atletiki med Jugoslavijo in Italijo se je končalo z zmago Italijanov v višini 109:98, torej z razliko 11 točk. Zanimivo pri tem srečanju je dejstvo, da so odpovedali zlasti jugoslovanski favoriti in so imeli Italijani lahko delo, da so si točke za končno zmago nabrali tudi v disciplinah, v katerih je bilo splošno pričakovati zmago Jugoslovanov. Na tekmovanju sta bila dosežena dva nova rekorda: Sommaggia je postavil nov italijanski rekord v teku na 3000 metrov, z ovirami, Kastelic pa nov slovenski rekord v metu kopja.

Zgodovina slovenskega slovstva

S sodelovanjem Alfonza Gspana urejuje Lino Legiša. Doslej izšla dva dela:

I. del: **Do začetkov romantike** (460 strani) — 126 šil.

II. del: **Romantika in realizem I** (400 strani) — 126 šil.

Obe knjigi, velikega leksikonskega formata, vezani v platno, dobite v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutrnanja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Sobota, 1. 7.: 8.00 Naš hišni vrt — 8.10 Orkestrski koncert — 13.05 Avstrija, dežela gora — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dalin zveni — 16.30 Za delovno ženo — 17.10 Za vesel konec tedna — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Orkestrski koncert.
Nedelja, 2. 7.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Vesel začetak — 11.00 Koncert na prostem — 13.00 Operni koncert — 13.45 Lavska ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.30 „Sonce nad Pravenca“ — 21.30 Zvoki harmonike.
Ponedeljek, 3. 7.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kotiček — 18.25 Za Vas? Za vse! — 18.35 Aktualno za mladino — 19.00 Evropski razgovori v okviru dunajskih slavnostnih tednov — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koroška domovinska kronika — 21.45 Glasbene specialitete.
Torek, 4. 7.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Glasba mojstrov — 14.45 Koroška pesnišvo — 15.30 Komorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 19.00 Znanost in bodočnost — 20.15 Radijska igra.
Sreda, 5. 7.: 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Predstavljam: Felicije Rafter —

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik.
Sobota, 1. 7.: 8.05 Glasbeni uspehi v preteklem šolskem letu — 8.30 Pionirski tednik — 8.50 Hammond orgle — 10.15 5 sprejemnikom na dopust — 11.00 Po sve'u jazza — 12.00 Venček narodnih melodij — 12.25 Godba na pihala — 14.00 Vedri zvoki — 14.35 Voščila — 16.00 Humoreska — 16.40 Mladinski mešani zbor — 18.00 Iz opere „Hovanščina“ — 18.20 Pozdrav z gora — 18.45 Okna v svet — 20.00 Domače viže — 20.20 Radijska komedija — 21.14 Melodije za prijatelje konca tedna.
Nedelja, 2. 7.: 6.05 Jutrnanji pozdrav — 7.15 Vojaska godba — 7.35 Godalni orkester in pevci zabavne glasbe — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.33 Skladbe za otroke — 8.50 Venček narodnih — 9.50 Karol Pahar: Slovenska suita 1941—1945 — 10.00 Še pomnite, lovariši! — 10.30 Partizanske pesmi — 10.45 Spoznavajmo svet in domovino — 12.00 Voščila — 13.30 Za naša vas — 14.15 Voščila — 15.30 Pokaži, kaj znaš! — 17.00 Športna popoldne — 20.00 Praznični program Jugoslovanske radiotelevizije.
Ponedeljek, 3. 7.: 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Počitniška popo'ovanje — 8.45 Slovenske pesmi — 9.00 Iz opere „Istrska svatba“ — 9.40 „Med Savco in Dravco“, godba na pihala — 12.00 Partizanski motivi v narodni pesmi — 13.30 Nastopajo naši virtuosi — 14.15 Holywoodski simfonični orkester — 14.35 Glasbeni glasbo — 15.40 Iz filmov in glasbenih revij — 16.00 Poljski marš, reportaža — 16.20 Vojaska godba — 17.30 Orkestralni koncert — 18.30 Revolucija v pesmi najmlajših — 19.05 Iz opere „Gorski vijenac“ — 20.00 Koncert zbora Jugoslovanske ljudske armade — 20.30 Veš poet svoj dolg? (literarna oddaja).
Torek, 4. 7.: 6.00 Partizanske pesmi in koračnice — 7.15 Orkester Slovenske filharmonije — 7.35 Zbori in samospevi iz narodnoosvobodilnega boja — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.47 Mladinski pevski zbor poje partizanske pesmi — 9.05 Partizanske in delovne brigade nam poje — 9.40 Simfonični koncert — 10.40 Prenos iz Tiogeva Užica (govori maršal Tito) — 12.45 Invalidski pevski zbor — 14.15 L. M. Škerjanc: Pesmi iz osvobodilnega boja — 14.30 Od Triglava do Ohrida — 15.15 Zabavni orkester radia Beograd — 15.30 Partizanski skladatelji — 16.20 Zabavne skladbe Bojana Adamiča — 16.30 Barve in zvoki moje domovine — 18.00 Odlomki iz jugoslovanskih oper — 19.05 Narodni zabavni ansambli — 20.25 Radijska igra — 21.10 Orkester Slovenske filharmonije.
Sreda, 5. 7.: 8.30 Počitniško popo'ovanje — 9.00 Pisan glasbeni spored — 9.40 Slavni skladatelji pri klavirju — 12.00 Pesmi iz Palinezije — 13.30 Godba na pihala — 13.55 Glasbeni desert — 14.40 Slovenske narodne pesmi — 15.40 Newyorški filharmonični orkester — 16.00 Radijska univerza — 16.15 Koncert po željah — 18.00 Melodije iz tujih krajev — 18.45 Sport in športniki — 20.00 Popevke in zabavni zvoki — 21.00 Puccini: „Gianni Schicchi“, opera — 22.15 Zaplešite z nami.
Četrtek, 6. 7.: 8.30 Oddaja za cicabane — 10.15 Ljubljanski operni solisti v Dvorakovi operi „Rusalka“ in 11.00 Zbor Slovenske filharmonije — 11.35 Sovjetska in poljska zabavna glasba — 12.00 Bosanske narodne pesmi — 13.30 Skladbe o mestih in deželah — 14.35 Voščila — 15.40 Zadaljni Kranjci — 16.20 Operne melodije — 17.15 Zaveč Marko Novosel — 17.30 Turistična oddaja — 18.00 Jazz na koncertnem odru — 18.45 Poletni kulturni zapiski — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 20.50 Literarni večer — 21.30 Orkester Slovenske filharmonije.
Petek, 7. 7.: 8.05 Glasba ob delu — 8.30 Počitniško popo'ovanje — 9.00 Med arijami in due'i — 10.15 Z melodijami ob obalah južnih morij — 11.00 Sestane instrumentov — 11.40 Otroci pozdravljajo — 12.00 Trio Avgusta Stanka — 12.40 Domači napevi izpod zele-nega Pohorja — 13.30 Slovenska narodna in domača melodija — 13.55 Revija slavnih lenarjev — 15.40 Pesmi in priredbe Rada Simoničija: Pesmi o morju — 16.00 Športni tednik — 17.15 Koncert za vas — 18.00 Pevac Vice Vukov — 18.15 Pesmi in plesi iz Kanade — 20.15 Tedenki zunanje-politični pregled — 20.30 Iz del Antonina Dvoraka — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.35 Moderna plesna glasba.

II. PROGRAM:
Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.
Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beležke iz dnevnika — 9.05 Šolska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Šolska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Sport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna izdaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.
Sobota, 1. 7.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Ti in žival — 11.00 Ljudske viže — 13.35 Slavni umetniki — 14.15 Godba na pihala — 14.40 Tehnični razgled — 17.10 Slavnostne igre v Avstriji — 17.40 Festival folklorne ob Vrbskem jezeru (odlomki) — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 20.00 Vseh devet! — 20.45 Dobro zabavo.
Nedelja, 2. 7.: 7.05 Godba na pihala — 7.30 Ljudska glasba iz Nižje Avstrije — 8.05 Zveneča koroška dežela — 10.00 Dobrodošli v Avstriji — 10.20 Veselo petje, veselo igranje — 11.00 Dunajski simfonični igrajo Brucknerjeve skladbe — 13.10 Za avtomobiliste — 17.10 Gledališka oddaja — 19.10 Teden dni svetelnege dogajanja — 19.30 Pesmi Franza Schuberta — 19.45 Ob lepi modri Donavi — 20.30 Lepi glasovi, lepe viže — 21.15 Poletne melodije.
Ponedeljek, 3. 7.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Da, toje moja melodija — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Iz Mozartovih del — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 17.40 Ženska oddaja — 19.30 „Pevci-mo'stri nürnbergski“, Wagnerjeva opera — 22.15 Plesna glasba.
Torek, 4. 7.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Teden pri Združenih narodih — 16.00 Vadi Kelt — dolina menihov in prerokov — 16.30 Življenje se prične pri šestdesetih — 17.45 Esperanto — 17.55 UNESCO — 19.30 Pesem prerije — 20.00 Pozdrav z Dunaja — 20.30 Vsaka stvar ima dve strani — 21.00 „Vrline klopi“, zaljubljen pomenek.
Sreda, 5. 7.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 „Plesalec na vrvi“ — 22.15 Plesna glasba.
Četrtek, 6. 7.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Popevke — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Celovski komorni orkester — 16.00 Umetnost potovanja — 17.40 Ženska oddaja — 18.00 Vesel delopust — 20.00 Musique aux Champs-Élysées — 22.15 Plesna glasba.
Petek, 7. 7.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 „Plesalec na vrvi“ — 22.15 Plesna glasba.

TELEVIZIJSKI PROGRAM
Vsakodnevna oddaja: 20.00 Čas v sliki. Oddaja Čas v sliki tudi vedno pred zaključkom televizijskega programa.
Nedelja, 2. 7.: 17.00 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.30 Za družino — 19.00 Sedem dni dogodkov — 20.00 „Kavarna Avstrija“, iz gledališča „Tribuna“.
Ponedeljek, 3. 7.: 19.30 Hišni koledar za mesto in deželo — 20.25 Aktualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.20 „Potovalni urad malih želja“.
Torek, 4. 7.: 19.30 Televizijska kuhinja — 20.20 Iz življenja turških ribičev — 20.40 „Sveti plamen“, film.
Sreda, 5. 7.: 17.00 Za otroke — 17.30 Mala risarska šola — 18.00 „Lassy“, zgodba psa — 19.30 „Vagabundi“, kvartet orglic — 20.25 „Smrt kolesarja“, družbeno-kritični film.
Četrtek, 6. 7.: 19.30 „Brasilija“, dokumentarni film o novozgrajenem mestu — 20.25 „V 80 taktih okoli sve'a“.
Petek, 7. 7.: 19.30 Pustolovščine pod vodo — 20.25 „Kakor zgubljeni psi“, realistična studija.
Sobota, 8. 7.: 14.00 Tenis-turnir v Wimbledonu — 19.30 S kameri po Afriki — 20.25 „Narodi pojejo — narodi plešejo“, s festivala folklorne ob Vrbskem jezeru.

Slovenske oddaje Radia Celovec
Ponedeljek, 3. 7.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Reprodukcijska koncertna državna gimnazija za Slovence z dne 4. 6. — 18.00 Iz našega albuma pesmi in glasbe.
Torek, 4. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Umetne pesmi.
Sreda, 5. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Za ženo in deklo. — Kar želite, zaigramo.
Četrtek, 6. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Koroški kulturni pregled.
Petek, 7. 7.: 14.15 Poročila, objave. — Socialna visokola. — Umetne pesmi.
Sobota, 8. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.
Nedelja, 9. 7.: 7.30 S pesmijo in glasbo pozdravljamo in vajučimo.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 980 Kc/sek.
Sobota, 1. 7.: 15.30 „Vampir“, prigode v verovanju in književnosti — 18.00 Sprehod v prirodu — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor Slovenske filharmonije — 21.00 „Pikova dama“, zgodba.
Nedelja, 2. 7.: 9.30 Slovenski narodni molivi — 11.30 Za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 14.45 Gorenjski kvartet — 17.00 Obzorni k filmskega sveta — 18.30 Glasbene slike — 19.00 Nedeljski vestnik — 21.00 Slovenske narodne pesmi — 22.00 Nedelja v športu.
Ponedeljek, 3. 7.: 18.00 Italijanščina po radiu — 18.30 Skladbe juljskih avtorjev — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Slavje v Piedigrotti“, opera.
Torek, 4. 7.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Za kulisami druge svetovne vojne — 22.00 Pozzija starodavnih orientalskih ljudstev: Tibetanske pesmi iz davnine.
Sreda, 5. 7.: 18.00 Slovenščina za Slovence — 18.30 Operna glasba — 19.00 Zdravstvena oddaja — 21.00 „Blizu in težko“, radijska drama.
Četrtek, 6. 7.: 18.00 „Francoska ljuška legija“, predavanje — 19.00 Šege in običaji tujih narodov: Ljubzen do narave pri Skandinavcih — 20.30 Simfonični koncert orkestra Irške filharmonije — 22.15 Umetnost.
Petek, 7. 7.: 18.00 Italijanščina po radiu — 19.00 Sola in vzgoja — 21.00 Gospodarsko in delo — 21.15 Koncert operne glasbe — 22.00 Oblednica tedna: 350-letnica kronanja švedskega kralja Gustava Adolfa II — 22.15 O slovenski klavirski glasbi.